

Üniversite Öğrencilerinin Ahlâkî Kimlik Algıları ile Psikolojik İyi Oluş Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Examining the Relationship Between University Students' Perceptions of Moral Identity and Their Levels of Psychological Well-Being

Yasemin BUDAK¹, Yusuf Bahri GÜNDOĞDU², Mustafa BAYRAKTAR³

¹Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun, Türkiye

· yaseminguven85@hotmail.com · ORCID > 0000-0002-9424-2451

²Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun, Türkiye

· yusufbahri.gundogdu@omu.edu.tr · ORCID > 0000-0001-8305-8993

³Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun, Türkiye

· mustafa.bayraktar@omu.edu.tr · ORCID > 0000-0001-7492-3607

Makale Bilgisi/Article Information

Makale Türü/Article Types: Araştırma Makalesi/Research Article

Geliş Tarihi/Received: 12 Aralık/December 2024

Kabul Tarihi/Accepted: 30 Aralık/December 2024

Yıl/Year: 2024 | **Cilt-Volume:** 43 | **Sayı-Issue:** 2 | **Sayfa/Pages:** 1503-1546

Atf/Cite as: Budak, Y., Gündoğdu, Y.B. & Bayraktar, M. "Üniversite Öğrencilerinin Ahlâkî Kimlik Algıları ile Psikolojik İyi Oluş Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi - Examining the Relationship Between University Students' Perceptions of Moral Identity and Their Levels of Psychological Well-Being"

Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Ondokuz Mayıs University Journal of Faculty of Education, 43(2), December 2024: 1503-1546.

Sorumlu Yazar/Corresponding Author: Yasemin BUDAK

Etik Kurul Beyanı/Ethics Committee Approv: "Araştırmada ölççeklerin uygulanabilmesi ve verilerin toplanabilmesi için Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal ve Beşerî Bilimler Etik Kurulu'ndan 29/04/2022 tarih ve 2022/468 sayılı karar ile onay alınmıştır - Ethics committee approval was received for the research from the Scientific Research and Publication Ethics Committee of Ondokuz Mayıs University with the decision number 2022/468 dated 29.04.2022."

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN AHLÂKÎ KİMLİK ALGILARI İLE PSİKOLOJİK İYİ OLUŞ DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

ÖZ

Bu çalışmada, üniversite öğrencilerinin ahlâkî kimlik algıları ile psikolojik iyi oluş düzeyleri arasındaki ilişki ele alınmıştır. Ayrıca üniversite öğrencilerinin ahlâkî kimlik algıları ile psikolojik iyi oluş düzeylerinin öğrenim gördükleri üniversite, bölüm, sınıf düzeyi, yaş, cinsiyet, mezun olunan lise türü, bölümünü sevme durumu ve ailenin ekonomik durumu gibi değişkenlere göre farklılaşp farklılaşmadığı incelenmiştir. Çalışma betimsel korelasyonel araştırma modeli ile gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın evrenini Samsun Ondokuz Mayıs Üniversitesi ve Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi eğitim fakültelerinde okuyan öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri ilgili üniversitelerin 2021-2022 eğitim öğretim yılında eğitim fakültelerinin farklı bölümlerinde öğrenim gören 678 öğrenciden elde edilmiştir. Çalışmada “Demografik Bilgi Formu”, “Ahlâkî Kimlik Ölçeği” ve “Psikolojik İyi Oluş Ölçeği” kullanılmıştır. Verilerin analizinde bağımsız örneklem t testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ve pearson momentler çarpım korelasyon analizi kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda; üniversite öğrencilerinin ahlâkî kimlik algıları ile psikolojik iyi oluş düzeyleri arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Üniversite öğrencilerinin ahlâkî kimlik algılarında yaş, okul, sınıf düzeyi ve bölüme göre anlamlı bir farklılık gözlenmezken; cinsiyet, bölümünü sevme ve mezuniyet durumlarında anlamlı bir farklılık gözlenmiştir. Üniversite öğrencilerinin psikolojik iyi oluş düzeylerinde ise yaş, okul, sınıf düzeyi, bölüm ve mezuniyet durumlarına göre anlamlı bir farklılık gözlenmezken; cinsiyet ve bölümünü sevme durumunda anlamlı bir farklılık gözlenmiştir. Bu verilerden hareketle öğrencilerin ahlâkî kimlik algıları ile psikolojik iyi oluş düzeyleri ve bunlarla ilgili diğer değişken ilişkilerinin ortaya konulması ile eğitim ortamlarında bunların dikkate alınmasının bu yetilerin gelişiminde önemli etkileri olacağı düşünülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Ahlâkî Kimlik, Psikolojik İyi Oluş, Ahlâkî Değer.

EXAMINING THE RELATIONSHIP BETWEEN UNIVERSITY STUDENTS' PERCEPTIONS OF MORAL IDENTITY AND THEIR LEVELS OF PSYCHOLOGICAL WELL-BEING

ABSTRACT

This study examines the relationship between university students' perceptions of moral identity and their levels of psychological well-being. Additionally, it investigates whether these perceptions and well-being levels differ based on variables such as the university attended, academic department, class level, age, gender, type of high school graduated from, enjoying one's department, and family economic status. The study was conducted using a descriptive correlational research design. The population of the study comprises students enrolled in the faculties of education at Samsun Ondokuz Mayıs University and Tokat Gaziosmanpaşa University. Data were collected from 678 students studying in various departments of the education faculties at these universities during the 2021-2022 academic year. The research employed the "Demographic Information Form," the "Moral Identity Scale," and the "Psychological Well-Being Scale." Data analysis was conducted using independent sample t-tests, one-way analysis of variance (ANOVA), and Pearson product-moment correlation analysis. The results revealed a significant positive relationship between university students' perceptions of moral identity and their psychological well-being levels. While no significant differences were observed in students' moral identity perceptions based on age, school, class level, or department, significant differences were found concerning gender, enjoying one's department, and type of high school graduated from. Similarly, no significant differences were noted in students' psychological well-being levels based on age, school, class level, department, or type of high school graduated from; however, significant differences were identified concerning gender and enjoying one's department. These findings suggest that addressing the relationships between students' moral identity perceptions, psychological well-being levels, and related variables within educational settings could have significant implications for fostering the development of these attributes.

Keywords: Moral Identity, Psychological Well-Being, Ethos.

GİRİŞ

Bireyin hayattaki en büyük amaçlarından biri huzur ve mutluluktur. İnsanlar sağlıklı ve mutlu olmak için çalışmakta ve çalışırken de huzurlu olmayı istemektedir (Telef, 2013). Antik çağlardan itibaren ulaşılmak istenen nihaî bir hedef olarak tanımlanan mutluluk (Aristoteles, 2014, ss. 45-46; el-Fârâbî, 2017, ss. 145-146), aslında daha kapsamlı bir süreci ifade etmektedir. Bu açıdan bakıldığında mutluluk kavramının yerine genel ruh halini daha iyi tanımlayan ve daha kapsamlı olan psikolojik iyi oluş kullanılmaya başlanmıştır (Bryant & Veroff, 1982). Böylece hem mutluluğun yalnızca mutsuz olmamak anlamına gelmediği vurgulanırken hem de yaşamdaki pek çok farklı durumdan etkilendiği belirtilmiştir (Baynal, 2020).

Mutluluk kavramı yerine kullanılmaya başlayan psikolojik iyi oluş yaşamımızda karşı karşıya kaldığımız; anlamlı amaçlara devam edebilme ve diğerleri ile nitelikli ilişkiler kurabilme gibi varoluşsal meydan okumaları yönetebilme olarak tanımlanabilmektedir (Keyes vd., 2002). Bir diğer tanımda ise psikolojik iyi oluş, yaşam doyumunun ve refahın ana göstergesi olduğunu öne süren bilişsel bir süreç olarak ele alınmaktadır (Kammann & Flett, 1983). Martin ve Rubin (1995) ise fiziksel süreçlere dikkat çekerek fiziksel sağlıkla yaşam kalitesi arasındaki ilişkiye vurgu yapmaktadır. Psikolojik iyi oluşun unsurları olarak; bireyin ve geçmiş yaşantısının olumlu değerlendirmesi; öz kabul, birey olarak sürekli büyüme ve gelişme hissi; kişisel büyüme, bireyin hayatın anlam ve amacına inancı; hayat amacını belirleyebilmesi, çevresiyle etkili ilişkilere sahip olabilmesi; diğer insanlarla olumlu ilişkiler kurabilmesi, hayatını yetkin bir şekilde yönetebilmesi; çevresine ve kaderine hakimiyet hissi yani özerklik gibi bileşenler ele alınabilir (Ryff, 1989; Ryff & Keyes, 1995). Görüldüğü gibi psikolojik iyi oluş öz kabul, kişisel gelişim, hayat amacı, diğer bireylerle olumlu ilişki kurabilme, çevre hâkimiyeti, özerklik ve diğer zihinsel problemlerden arınmış olmaktan da fazlasını ifade etmektedir (Ryff & Keyes, 1995). Tanımlardan yola çıkarak genel bir sonuç çıkarılacak olursa; psikolojik iyi oluş duygusal, bilişsel, fiziksel, sosyal ve manevi boyutları içeren genel bir iyi olma halini ifade etmektedir (Roothman vd., 2003).

Psikolojik iyi oluş; varlık, sahip olma ve ilişki kurma ihtiyacı olmak üzere üç temel ihtiyaç türünün tatminine bağlıdır (Ryff & Singer, 2008). Burada sahip olma ihtiyacı; maddi ihtiyaç ve kaynakların edinilmesini, ilişki kurma ihtiyacı; sosyal ilişkileri, varlık ihtiyacı ise bireyin kendisinden memnun olma duygusunu ifade etmektedir. Kendini gerçekleştirme ve öz-yeterlilik duygusu, bireyin yaşamı üzerindeki değeriyle ilişkilidir (Ellison, 1983, ss. 330-338). Birçok çalışma, psikolojik iyi oluştaki farklılıkları anlamlandırabilmek için, cinsiyet, eğitim, yaş, medeni durum ve ebeveynlik durumu, çocuk sahibi olma durumu, mesleki başarıları, deneyimler ve sağlık sorunları gibi sosyo demografik özellikleri araştırma konusu edinmiştir. Bu özellikler yaşam sürecindeki konumuna ve ortaya çıkan görevin doğasına göre

değişiklik göstermektedir (Ryff & Keyes, 1995). Sosyo demografik olan tüm bu değişkenler kişinin sahip olduğu manevi değerlerden etkilenmektedir.

Psikolojik iyi oluşun ilişkili olabileceği değişkenlerden biri de ahlâkî kimlik algısı olabilir. Ahlâkî kimlik manevi değerlerin bütününden oluşmaktadır. Değerler, insan davranışlarının temelini oluşturan, hayatına yön veren düzenleyicilerdir (Aydın, 2003, s. 37). Var olan şeyleri ve süreçleri evrenin anlamlı bir parçası yaparak özgürlük, sorumluluk, hoşgörü, sevgi gibi değerler aracılığıyla birey kendini büyük bir yapının parçası olarak algılar, onlarla özdeşleşir (Eraslan ve Erdoğan, 2015). Kişi bu anlam ağı içerisinde hayata, insana ve evrene, anlamlar yükleyecek bir bilinç, kişilik ve kimlik kazanmaktadır (Dalbay, 2018). Diğerleriyle kurduğu ilişkilerde değerler vasıtasıyla kendi varlığının ve gerçekliğinin boyutlarını keşfederek, kendini öğrenirken onları da öğrenir (Özen, 2012). Bu yaşantılarla var olmakta ve bu varlığın farkına varmaktadır. Böylece değerler, toplumun ve doğanın bir ögesi olmaktan öte, insan var oluşunun önemli bir boyutu haline gelmektedir (Urban, 2023). Çünkü değerler dünyayı, yaşantı ve eylemleri sadece yaşanır kılmakla kalmaz, aynı zamanda anlamlı ve değerli kılar (Çağlar, 2005, s. 305).

Ahlâkî değerleri içselleştirerek ahlâkî kimliğe sahip olmuş bir kişinin, kendini tanımlama ve gündelik hayattaki tutum ve davranışlarını açıklama gibi durumlarda, öncelikle kendi zihninde oluşturmuş olduğu ahlâkî şemalara başvuracağı söylenebilir (Solmaz, 2021). Bu sebeple ahlâkî kimliğe sahip olan bir kişinin kendisini tanımlarken sevgi, saygı, hoşgörü, merhamet yardımseverlik ve barış gibi kavramları kullanacağı, sosyal hayattaki davranışlarının sebeplerini açıklarken de yine aynı kavramlara başvurabileceği ifade edilebilir (Aktürk, 2021). Ahlâkî kimlik içselleştirme ve sembolleştirme olarak iki temel boyuttan oluşmaktadır (Yılmaz ve Yılmaz, 2016). İçselleştirme vasıtasıyla, zihinde oluşan ahlâkî şemalar, ahlâkî birer kimlik özelliği olarak benimsenmektedir. Sembolleştirme ile de bu özellikler, toplumsal yaşam içinde sergilenerek, diğerlerine kişisel eylemler olarak yansıtılır (Shao vd., 2008, ss. 515-517). Bu iki boyuttan hareketle, kişinin ahlâkî kimlik bakımından, kendini nasıl algıladığı ahlâkî kimliğin içselleştirme boyutuyla; başkası tarafından nasıl algılandığı ise ahlâkî kimliğin sembolleştirme boyutu ile ilişkilendirilebilir. Başka bir ifadeyle ahlâkî kimlik; sahip olduğumuz duygu, düşünce, tutum ve davranış bakımından donanımlı ve üst düzeyde yetkin olabilme durumudur (Türer, 2016). Bir başka ifadeyle ahlâkî kimlik; ahlâk dışı olarak kabul edilen davranışların vicdanen hemen hissedilmesini sağlayarak kişinin ahlâkî açıdan mükemmele ulaşmasına hizmet eden bir duygu durumudur, denilebilir (Erdoğan & Şirin, 2018, s. 685). Ahlâkî kimlik algı düzeyleri yüksek olan kişilerin; saygılı, güvenilir, adaletli, empatik beceri ve otokontrole sahip, toplumsal yaşam kurallarına karşı duyarlı tutum ve davranışlar göstermeleri beklenmektedir (Kleinschmidt, 1994). Tüm bu davranışlar ahlâkî kimlik algısı yüksek olan bireylerin duygu ve düşüncelerinin farkında olan, sosyal yönden gelişmiş ve uyum düzeyleri yüksek olduğunu göstermektedir. Bu doğrultuda ahlâkî kimliğin psikolojik iyi oluşla iliş-

kilendirilebileceği değerlendirilmiştir. Ancak ahlâkî kimlik algısı ve psikolojik iyi oluş arasındaki ilişkiyi ele alan başka bir araştırmaya ulaşılammıştır. Daha önce gerçekleştirilen araştırmaların öznel iyi oluş ve ahlâkî kimlik arasında olduğu görülmektedir (Demir Çelebi, 2014). Bu nedenle psikolojik iyi oluş hakkında araştırma sonuçlarına ihtiyaç duyulmaktadır.

Gerçekleştirilen araştırmalar psikolojik iyi oluşun cinsiyet, sınıf düzeyi, bölümü severek okuma gibi değişkenlerle ilişkili olduğunu göstermektedir. Bu nedenle psikolojik iyi oluş araştırmalarında cinsiyet gibi demografik değişkenler araştırmacıların ilgi duyduğu konulardan biri olmuştur. Ancak psikolojik iyi oluş ile cinsiyet arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırma sonuçları tutarlık göstermemektedir. İlgili araştırmaların bir kısmı kadın üniversite öğrencilerinin psikolojik iyi oluş düzeylerinin erkeklerden daha yüksek olduğunu gösterirken (İmiroğlu vd., 2021), diğer bir kısmı ise cinsiyetin psikolojik iyi oluş ile ilişkili bir faktör olmadığını göstermektedir (Çeri & Çiçek, 2021; Kaya vd., 2019). Yine Topkaya, Köksal ve Bayram'ın (2022) yaptığı başka bir araştırmada psikolojik iyi oluşun üniversite öğrencilerinde cinsiyete göre değiştiğini; kız öğrencilerin psikolojik iyi oluşunun daha düşük olduğunu bulmuştur. Bir başka araştırmada ise cinsiyetin bireylerin psikolojik iyi oluşlarını yukarı ya da aşağı çekecek bir özellik olmadığı görülmektedir (Ertan & Türkmen, 2023).

Yakut ve Yakut (2018) çeşitli değişkenler bağlamında öğretmenlerin psikolojik iyi oluş düzeyleri ile iş yerinde dışlanma durumunun ilişkisini incelediği araştırmada öğretmenlerin branş, cinsiyet ve hizmet sürelerinin psikolojik iyi oluşları üzerinde anlamlı bir fark oluşturmadığını görmüştür (Yakut & Yakut, 2018). Buna karşın başka bir araştırmada elde edilen bulgular okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik iyi oluş düzeylerinin mesleki kıdem durumları ve görev yaptıkları okul türüne göre anlamlı düzeyde farklılaştığını göstermiştir (Aydemir, 2023). Bu durum ilgili değişkenlerin kişilerin psikolojik iyi oluş düzeylerini etkileme potansiyelinin olduğu şeklinde yorumlanabildiğinden bu araştırmada bu gibi farklı demografik değişkenlerin incelenmesine de yer verilmiştir. Ele alınan bir diğer demografik özellik olan ailenin gelir düzeyi de alanyazında psikolojik iyi oluşla ilişkilendirilen değişkenlerden olmuştur. Örneğin yapılan bir araştırmada çalışmaya katılan üniversite öğrencilerinin, gelir seviyesi yüksek olanların psikolojik iyi oluş yönünden de kendilerini yüksek algıladıkları görülmüştür (Ertan & Türkmen, 2023). Ayrıca Gilligan, kadınların ve erkeklerin sosyalleşmelerinin bazı farklılıklar gösterdiğini belirterek, cinsiyete göre ahlâkî gelişimin farklılıklarının olduğunu öne sürmüştür (Dede, 2015).

Psikolojik iyi oluşun ilişkisi araştırılan diğer bir değişken de yaşanan bölgedir. Yaşanılan bölge ile ilgi Byun, Zhao, Buettner, Chung ve Jeon (2022), okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik iyi oluşları ile çocuklara karşı duyarlılıkları arasındaki ilişkinin ülkelere göre farklılık gösterip göstermediğini incelediği araştırmada Gü-

ney Kore ve ABD'deki öğretmenlerin psikolojik iyi oluşları arasında anlamlı farklılıklar olduğu görülmüştür. Siyasi geçmişleri benzerlik gösteren bu iki ülkedeki öğretmenlerin her ne kadar psikolojik iyi oluş düzeylerini etkileyebileceği düşünülen benzer deneyimlere sahip olmuş olsalar da psikolojik iyi oluşlarının etkilendiği kaynakların çeşitlilik gösterebilmesinden dolayı psikolojik iyi oluşlarının farklılaştığı görülmüştür (Byun vd., 2022). Bu çalışmada da bu farkı yordamak için iki farklı şehirde bulunan iki üniversite arasındaki fark karşılaştırılmaya çalışılmıştır.

Ahlâkî kimlik (Akdoğan, Cingöz ve Köksal, 2020; Çelik, Taşkiran ve Öngel, 2023; Seki Öz, Sarıkaya ve Ayhan, 2024) ve psikolojik iyi oluş (Ateş, 2016; Aygün ve Topkaya, 2022; Bozek, Nowak ve Blukacz, 2020; İşgör, 2017;) hakkında ayrı ayrı çeşitli çalışmaların yürütüldüğü görülmektedir. Bu araştırmalarda ahlâkî kimlik ve psikolojik iyi oluş çeşitli demografik değişkenler açısından ele alınmıştır. Buna karşın ahlâkî kimlik ile psikolojik iyi oluşun bir arada incelendiği bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bununla birlikte üniversite öğrencilerinin ahlâkî kimlik algılarının öğrenim gördükleri bölüm, mezun oldukları lise türü, bölümü sevmeye derecesi ve gelir durumu gibi psikolojik iyi oluşu da doğrudan etkileyebilecek değişkenler açısından incelenmesi önem taşımaktadır. Ayrıca ahlâkî kimlik ile psikolojik iyi oluş arasındaki ilişkinin araştırılmasının üniversite öğrencilerinde psikolojik iyi oluşun artırılması açısından faydalı olacağına inanılmaktadır. Özellikle psikolojik iyi oluşun geliştirilmesi amacıyla yürütülen psiko-eğitim ve grupla psikolojik danışma gibi uygulamalarda bireyin duygusal, bilişsel ve davranışsal yönüne odaklanılmasına rağmen ahlâkî kimlik gibi değer merkezli bakış açısının göz ardı edildiği düşünülmektedir. Dolayısıyla psikolojik iyi oluşun geliştirilmesinde ahlâkî kimlik faktörünün de etkisinin olabileceği bu araştırmanın bir başka özgün yanını oluşturmaktadır.

Bu bağlamda bu çalışmada eğitim fakültesi öğrencilerinin ahlâkî kimlik algıları ile psikolojik iyi oluş düzeyleri arasında bir ilişkinin olup olmadığını ortaya koymak amaç edinilmiştir. Ayrıca üniversite öğrencilerinin ahlâkî kimlik algıları ile psikolojik iyi oluş düzeylerinin öğrenim gördükleri üniversite, bölüm, sınıf düzeyi, yaş, cinsiyet, mezun olunan lise türü, bölümünü sevmeye durumu ve ailenin ekonomik durumu gibi değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir. Yukarıdaki amaca uygun olarak araştırmada ana problem olarak, üniversite öğrencilerinin ahlâkî kimlik algıları ile psikolojik iyi oluş düzeyleri arasında bir ilişki var mıdır? sorusu belirlenmiştir. Bu ana problem yanında ayrıca araştırmada, bazı değişkenlere göre üniversite öğrencilerinin ahlâkî kimlik algıları ve psikolojik iyi oluş düzeyleri incelenmiştir. Araştırmanın alt problemleri ise şöyledir:

1. Öğrencilerin ahlâkî kimlik algıları, cinsiyet, yaş, okudukları üniversite, bölüm, bölümünü sevmeye durumu, mezun oldukları lise türü ve ailenin gelir düzeylerine göre farklılaşmakta mıdır?

2. Öğrencilerin psikolojik iyi oluşları; cinsiyet, yaş, okudukları üniversite, bölüm, bölümünü sevme durumu, mezun oldukları lise türü ve ailenin gelir düzeylerine göre farklılaşmakta mıdır?
3. Öğrencilerin ahlâki kimlik toplam puanı, iki alt boyut olan sembolleştirme, içselleştirme ile psikolojik iyi oluş düzeyleri ilişkili midir?

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Araştırmada betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modeli, geçmişte olan ya da hala var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır (Karasar, 1999). Bu araştırmada da ahlâki kimlik algısı ile psikolojik iyi oluş düzeyi arasındaki ilişkiler ve bunların bazı demografik değişkenlere göre farklılaşp farklılaşmadığı incelenmiştir.

Çalışma Grubu

Araştırmanın katılımcılarını Ondokuz Mayıs Üniversitesi (OMÜ) Eğitim Fakültesi ve Tokat Gaziosman Paşa Üniversitesi (TOGÜ) Eğitim Fakültesi'nde 2021-2022 eğitim öğretim yılında öğrenim gören ve uygun örnekleme yöntemiyle ulaşılan 676 öğrenci oluşturmuştur. Öğrenciler 1,2,3 ve 4. sınıf düzeylerinden karışık olarak seçilmişlerdir ve yaşları 19 ve 27 (Ort: 20,6) aralığında değişmektedir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada, veri toplama araçları olarak, araştırmacılar tarafından geliştirilen "Kişisel Bilgi Formu", Aquino ve Reed (2002) tarafından geliştirilip, Yılmaz ve Yılmaz (2016) tarafından Türkçeye uyarlanmış olan, Ahlâki Kimlik Ölçeği (AKÖ) ve Diener ve arkadaşları (2010) tarafından geliştirilip, Telef (2013) tarafından dilimize uyarlanmış olan, Psikolojik İyi Oluş Ölçeği (PİOÖ) kullanılmıştır.

Kişisel Bilgi Formu. Kişisel bilgi formunda, araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyet, yaş, bölüm, sınıf, bölümünü sevme durumu, mezun olunan lise ve ailenin gelir düzeyini içeren sorular yer almaktadır.

Ahlâki Kimlik Ölçeği. Aquino ve Reed (2002) tarafından geliştirilen, Yılmaz ve Yılmaz (2016), tarafından Türkçe ye uyarlaması gerçekleştirilen Ahlâki Kimlik Ölçeği AKÖ, beşer maddeden oluşan İçselleştirme ve Sembolleştirme adlı iki alt ölçekten oluşan bir yapıya sahiptir. Ölçek 7 li likert tipi derecelendirmeye (1. Hiç Katılmıyorum, 7. Tamamen Katılıyorum) sahiptir. Ölçekte ters kodlanan maddeler de bulunmaktadır. Ahlâki Kimlik Ölçeği'nin (Aquino ve Reed, 2002) Türkçeye

uyarlandığı araştırmanın sonuçları incelendiğinde, AKÖ'nün Türkçe formunun dil açısından, orijinal form ile eşdeğerlik gösterdiği ve orijinal formdaki gibi içselleştirme ve sembolleştirme olmak üzere iki alt boyuta sahip olduğu görülmektedir. Bu durum, AKÖ'nün Türkçe formunun yapısal açıdan geçerli olduğu anlamına gelmektedir. Araştırmada, kullanılan güvenilirlik testleri, AKÖ ile yapılmış olan ölçümlerin güvenilir olduğunu; yapılan madde analizleri ise AKÖ'de yer alan maddelerin katılımcıları iyi derecede ayırt edebileceğini göstermektedir (Yılmaz ve Yılmaz 2015). Bu araştırmada ölçeğin Cronbach alfa iç tutarlık katsayısı içselleştirme alt boyutu için .76, sembolleştirme alt boyutu için .81 ve toplam puan için .80 olarak hesaplanmıştır.

Psikolojik İyi Oluş Ölçeği. Diener ve arkadaşları (2010) tarafından geliştirilen Psikolojik İyi Oluş Ölçeği ise Telef (2013) tarafından dilimize uyarlanmıştır. Sekiz maddeden oluşan Psikolojik İyi Oluş Ölçeği olumlu ilişkiler, yeterlik hisleri, anlamlı ve amaçlı bir yaşama sahip olmak gibi insan fonksiyonunun önemli unsurlarını içermektedir. Psikolojik İyi Oluş Ölçeği'nin maddeleri “kesinlikle katılmıyorum” (1) ile “kesinlikle katılıyorum” (7) şeklinde 1–7 arasında cevaplanmaktadır. Bütün maddeler olumlu şekilde ifade edilmiştir. Puanlar 8 (tüm maddelere kesinlikle katılmıyorum cevabı verilirse) ile 56 (tüm maddelere kesinlikle katılıyorum cevabı verilirse) arasında yer almaktadır. Yüksek puan bireyin birçok psikolojik kaynağa ve güce sahip olduğunu ifade etmektedir. Yapılan geçerlik çalışması sonucunda ölçeğin tek faktörden oluştuğu ve toplam açıklanan varyansın %53 olduğu bilgisine varılmıştır. Ölçek maddelerinin faktör yükleri .61 ile .77 arasında değişmektedir. Ölçeğin Cronbach alfa iç tutarlık katsayısı .87 olarak hesaplanmıştır. Bu araştırmada ölçeğin Cronbach alfa iç tutarlık katsayısı .84 olduğu belirlenmiştir.

Veri Toplama Süreci

Araştırma kapsamında kullanılan kişisel bilgi formu ve ölçekler ile öğrencilerde yüz yüze şekilde görüşme sağlanarak veri toplanmıştır. Öncelikle araştırmaya katılımın gönüllülük esasına dayandığı vurgulanmış daha sonra kısa bilgilendirme yapılarak kağıt-kalem formları ile veri elde edilmiştir. Yapılan bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Etik kurul raporu olarak Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal ve Beşerî Bilimler Etik Kurulu Etik Değerlendirme Kararının 29/04/2022 tarihli Etik Değerlendirme Belgesi (Belge numarası: 2022/468) eklenmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırmadan elde edilen veriler SPSS 22.0 Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi Paket Programına yüklenmiştir. Bu aşamada eksik ve hatalı olan ölçekler analiz dışında bırakılmıştır. Verilerin istatistiksel değerlendirilmesinde basıklık ve çarpıklık

değerleri incelenmiştir. Çalışmada, ölçek toplam puanlarının cinsiyet ve üniversite değişkenine göre farklılık gösterip göstermediği bağımsız örneklem için t testi, yaş, bölüm, sınıf, bölümünü severek okuyup okumadığı, gelir düzeyi, mezun olunan lise türüne göre farklılık gösterip göstermediği ise Tek Yönlü Varyans Analizi ve Tukey çoklu karşılaştırma testi ile belirlenmiştir. Ayrıca, katılımcıların psikolojik iyi oluş ve ahlâkî kimlik ölçeği toplam puanları arasındaki ilişki Pearson korelasyon katsayısı ile belirlenmiştir. Bunun yanı sıra ahlâkî kimlik ve diğer demografik değişkenlerin psikolojik iyi oluş ile ilişkisini incelemek amacıyla Pearson momentler çarpım korelasyon analizi yapılmıştır. Araştırma bulguları, $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı kabul edilmiştir.

BULGULAR

Ondokuz Mayıs ve Gaziosmanpaşa Üniversitelerinin Eğitim Fakültelerinde öğrenim gören ve araştırmaya gönüllü olarak katılan üniversite öğrencilerinin demografik özelliklerine göre dağılımları Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Özelliklerine İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları

Cinsiyet	n	%	Üniversite	n	%
Kadın	504	74,6	TOĞÜ	302	44,7
Erkek	172	25,4	OMÜ	374	55,3
Toplam	676	100,0	Toplam	676	100,0

Yaş (yıl)	n	%	Bölümünü Severek Okuma Durumu	n	%
18-21	421	62,3	Evet	453	67,0
22-24	221	32,7	Kararsızım	165	24,4
25 ve üzeri	34	5,0	Hayır	58	8,6
Toplam	676	100,0	Toplam	676	100,0

Gelir Düzeyi	n	%	Sınıf	n	%
Dar Gelirli	25	3,7	Birinci	210	31,1
Ortanın Altı	62	9,2	İkinci	152	22,5
Orta Halli	503	74,4	Üçüncü	142	21,0
Ortanın Üstü	76	11,2	Dördüncü	172	25,4
Varlıklı	10	1,5	Toplam	676	100,0
Toplam	676	100,0			

Mezun Olduğu Lise	Bölüm	n	%
	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	122	18,0

Anadolu Lisesi	446	66,0	Okul Öncesi Öğretmenliği	36	5,3
Mesleki ve Teknik	59	8,7	Sınıf Öğretmenliği	97	14,3
Anadolu İmam Hatip	79	11,7	PDR	126	18,6
Fen Lisesi	61	9,0	Matematik Öğretmenliği	111	16,4
Sosyal Bilimler	15	2,2	Fen Bilgisi Öğretmenliği	25	3,7
Diğer	16	2,4	Türkçe Öğretmenliği	30	4,4
Toplam	676	100,0	Yabancı Dil Öğretmenliği	56	8,3
			Güzel Sanatlar Öğretmenliği	73	10,8
			Toplam	676	100,0

Araştırmaya gönüllü olarak katılan bireylerden kadınların oranı %74,6, 18-21 yaş aralığında olanların oranı %62,3, bölümünü severek okuyanların oranı % 67 ve gelir düzeyi orta olanların oranı %74,4 ile çoğunluğu oluşturmakta, diğer demografik özellikler açısından dengeli bir dağılım görülmektedir (Tablo 1).

Tablo 2. Yaş gruplarına göre üniversite öğrencilerinin psikolojik iyi oluş ve ahlâkî kimlik algı düzeyi

Ölçekler ve Alt Boyutlar	Yaş	n	\bar{x}	SS	p
Psikolojik İyi Oluş Ölçeği	18-21	421	40.02	7.93	0.518
	22-24	221	40.67	7.91	
	25 ve üstü	34	41.03	7.23	
Ahlâkî Kimlik Ölçeği	18-21	421	52.77	9.43	0.161
	22-24	221	53.52	9.09	
	25 ve üstü	34	50.32	9.43	
İçselleştirme	18-21	421	30.32	5.04	0.670
	22-24	221	30.57	5.10	
	25 ve üstü	34	29.79	5.62	
Sembolleştirme	18-21	421	22.45	6.26	0.111
	22-24	221	22.95	6.46	
	25 ve üstü	34	20.53	6.84	

Araştırmada, üniversite öğrencilerinin yaşları açısından psikolojik iyi oluş ve ahlâkî kimlik ölçek toplam puanlarına göre anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir ($p > .05$). Buna göre üniversite öğrencilerinde psikolojik iyi oluş ve ahlâkî kimlik düzeylerinin yaş değişkenine göre farklılaşmadığı anlaşılmıştır.

Tablo 3. *Cinsiyete göre üniversite öğrencilerinin psikolojik iyi oluş ve ahlâki kimlik algı düzeyi*

Ölçekler ve Alt Boyutlar	Cinsiyet	n	\bar{x}	SS	p
Psikolojik İyi Oluş Ölçeği	Kadın	504	40.67	7.53	0.027
	Erkek	172	39.13	8.77	
Ahlâki Kimlik Ölçeği	Kadın	504	53.60	9.01	0.001
	Erkek	172	50.83	9.94	
İçselleştirme	Kadın	504	30.80	4.69	0.001
	Erkek	172	29.13	5.93	
Sembolleştirme	Kadın	504	22.80	6.23	0.050
	Erkek	172	21.70	6.70	

Araştırmada, kadın ve erkek üniversite öğrencilerinin Psikolojik İyi Oluş ve Ahlâki Kimlik ölçek toplam puanları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir ($p < .05$). Çalışmada kadın katılımcıların psikolojik iyi oluş ve ahlâki kimlik ölçeği toplam puanlarının erkeklere göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Tablo 4. *Okudukları üniversiteye göre üniversite öğrencilerinin psikolojik iyi oluş ve ahlâki kimlik algı düzeyi*

Ölçekler ve Alt Boyutlar	Üniversite	n	\bar{x}	SS	p
Psikolojik İyi Oluş Ölçeği	TOĞÜ	302	40.73	8.03	0.185
	OMÜ	374	39.92	7.76	
Ahlâki Kimlik Ölçeği	TOĞÜ	302	53.51	9.26	0.123
	OMÜ	374	52.40	9.37	
İçselleştirme	TOĞÜ	302	30.68	5.04	0.162
	OMÜ	374	30.13	5.11	
Sembolleştirme	TOĞÜ	302	22.83	6.30	0.253
	OMÜ	374	22.27	6.42	

Araştırmada, Gaziosmanpaşa ve Ondokuz Mayıs Üniversitesi öğrencilerinin psikolojik iyi oluş ve ahlâki kimlik ölçek toplam puanları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir ($p > .05$).

Tablo 5. Okudukları sınıf seviyesine göre üniversite öğrencilerinin ahlâkî kimlik algısı ve psikolojik iyi oluş düzeyi

Ölçekler ve Alt Boyutlar	Sınıf	n	\bar{x}	SS	p
Psikolojik İyi Oluş Ölçeği	Birinci	210	39.61	8.15	0.450
	İkinci	152	40.30	7.47	
	Üçüncü	142	40.53	7.85	
	Dördüncü	172	40.88	7.95	
Ahlâkî Kimlik Ölçeği	Birinci	210	51.79	9.95	0.156
	İkinci	152	53.37	8.78	
	Üçüncü	142	53.97	9.04	
	Dördüncü	172	52.93	9.19	
İçselleştirme	Birinci	210	30.00	5.43	0.309
	İkinci	152	30.32	4.89	
	Üçüncü	142	31.04	4.67	
	Dördüncü	172	30.33	5.14	
Sembolleştirme	Birinci	210	21.79	6.46	0.215
	İkinci	152	23.05	5.78	
	Üçüncü	142	22.93	6.26	
	Dördüncü	172	22.60	6.80	

Araştırmada, üniversite öğrencilerin okuduğu sınıf düzeyine göre psikolojik iyi oluş ve ahlâkî kimlik ölçek toplam puanları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir ($p>.05$).

Tablo 6. Okudukları bölüme göre üniversite öğrencilerinin ahlâkî kimlik algısı ve psikolojik iyi oluş düzeyi

Ölçekler ve Alt Boyutlar	Bölüm	n	\bar{x}	SS	p
Psikolojik İyi Oluş Ölçeği	Sosyal Bilgiler	122	39.75	8.76	0.933
	Okul Öncesi	36	39.69	8.08	
	Sınıf	97	40.36	7.69	
	PDR	126	40.90	6.66	
	Matematik	111	39.81	7.75	
	Fen Bilgisi	25	40.20	6.58	
	Türkçe	30	41.57	7.95	
	Yabancı Dil	56	40.00	7.80	
Güzel Sanatlar	73	40.73	9.26		

Ahlâki Kimlik Ölçeği	Sosyal Bilgiler	122	52.95	10.13	0.868
	Okul Öncesi	36	54.64	9.34	
	Sınıf	97	52.32	9.12	
	PDR	126	52.77	8.45	
	Matematik	111	53.29	8.85	
	Fen Bilgisi	25	54.60	8.49	
	Türkçe	30	53.43	8.14	
	Yabancı Dil	56	51.70	9.99	
	Güzel Sanatlar	73	52.42	10.72	
İçselleştirme	Sosyal Bilgiler	122	29.83	5.76	0.272
	Okul Öncesi	36	31.61	4.94	
	Sınıf	97	30.53	4.69	
	PDR	126	30.70	3.96	
	Matematik	111	30.31	5.31	
	Fen Bilgisi	25	30.68	3.46	
	Türkçe	30	32.10	3.90	
	Yabancı Dil	56	29.77	5.45	
	Güzel Sanatlar	73	29.67	6.23	
Sembolleştirme	Sosyal Bilgiler	122	23.12	6.63	0.579
	Okul Öncesi	36	23.03	6.89	
	Sınıf	97	21.79	6.31	
	PDR	126	22.07	6.11	
	Matematik	111	22.98	5.67	
	Fen Bilgisi	25	23.92	5.82	
	Türkçe	30	21.33	6.08	
	Yabancı Dil	56	21.93	6.75	
	Güzel Sanatlar	73	22.75	7.18	

Araştırmada, üniversite öğrencilerin okuduğu bölüme göre psikolojik iyi oluş ve ahlâki kimlik ölçek toplam puanları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir ($p>.05$).

Tablo 7. Bölümünü severek okuma durumuna göre üniversite öğrencilerinin ahlâki kimlik algısı ve psikolojik iyi oluş düzeyi

Ölçekler ve Alt Boyutlar	Severek Okuma Durumu	n	\bar{x}	SS	p
Psikolojik İyi Oluş Ölçeği	Evet	453	41.83	7.38	<0.001
	Kararsızım	165	37.87	7.36	
	Hayır	58	35.00	9.17	
Ahlâki Kimlik Ölçeği	Evet	453	53.89	8.90	<0.001
	Kararsızım	165	51.89	8.94	
	Hayır	58	48.00	11.73	
İçselleştirme	Evet	453	30.97	4.58	<0.001
	Kararsızım	165	29.97	5.05	
	Hayır	58	26.84	7.08	
Sembolleştirme	Evet	453	22.91	6.25	0.054
	Kararsızım	165	21.92	6.31	
	Hayır	58	21.16	7.18	

Araştırmada, üniversite öğrencilerin okuduğu bölümü sevmeye durumuna göre psikolojik iyi oluş ve ahlâki kimlik ölçek toplam puanları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir ($p < .05$). Çalışmada, kayıtlı olduğu bölümü severek okuyan üniversite öğrencilerinin psikolojik iyi oluş ve ahlâki kimlik ölçeği toplam puanlarının sevmeyerek okuduklarını beyan edenlere göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Tablo 8. Ekonomik duruma göre öğrencilerin psikolojik iyi oluş ve ahlâki kimlik algı düzeyi

Ölçekler ve Alt Boyutlar	Ekonomik Durum	n	\bar{x}	SS	p
Psikolojik İyi Oluş Ölçeği	Dar Gelirli	25	37.24	10.56	<0.001
	Ortanın Altı	62	38.26	7.57	
	Orta Halli	503	40.43	7.70	
	Ortanın Üstü	76	42.79	6.78	
	Varlıklı	10	33.90	11.54	
Ahlâki Kimlik Ölçeği	Dar Gelirli	25	50.92	11.46	0.031
	Ortanın Altı	62	51.79	8.84	
	Orta Halli	503	53.29	9.16	
	Ortanın Üstü	76	52.88	8.45	
	Varlıklı	10	44.70	16.45	

İçselleştirme	Dar Gelirli	25	28.40	7.04	<0.001
	Ortanın Altı	62	29.81	4.85	
	Orta Halli	503	30.62	4.89	
	Ortanın Üstü	76	30.70	4.52	
	Varlıklı	10	24.10	9.04	
Sembolleştirme	Dar Gelirli	25	22.52	7.25	0.764
	Ortanın Altı	62	21.98	6.24	
	Orta Halli	503	22.67	6.32	
	Ortanın Üstü	76	22.18	6.07	
	Varlıklı	10	20.60	9.55	

Araştırmada, üniversite öğrencilerinin aile ekonomik durumuna göre psikolojik iyi oluş ve ahlâkî kimlik ölçek toplam puanları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir ($p > .05$). Araştırmada aile gelir düzeyini varlıklı olarak ifade eden üniversite öğrencilerinin psikolojik iyi oluş ve ahlâkî kimlik ölçek toplam puanlarının oldukça düşük olduğu görülmüştür.

Tablo 9. *Mezun olunan lise türüne göre üniversite öğrencilerinin ahlâkî kimlik algısı ve psikolojik iyi oluş düzeyi*

Ölçekler ve Alt Boyutlar	Mezun Olunan Lise	n	\bar{x}	SS	p
Psikolojik İyi Oluş Ölçeği	Anadolu	446	40.35	7.85	0.635
	Mesleki ve Teknik	59	39.98	8.57	
	Anadolu İmam Hatip	79	40.91	8.06	
	Fen	61	39.87	7.13	
	Sosyal Bilimler	15	37.07	8.71	
	Diğer	16	41.06	7.85	
Ahlâkî Kimlik Ölçeği	Anadolu	446	52.58	9.18	0.034
	Mesleki ve Teknik	59	54.83	8.58	
	Anadolu İmam Hatip	79	55.00	10.02	
	Fen	61	51.41	8.92	
	Sosyal Bilimler	15	48.53	10.34	
	Diğer	16	53.81	11.18	
İçselleştirme	Anadolu	446	30.26	5.16	0.128
	Mesleki ve Teknik	59	30.71	5.26	
	Anadolu İmam Hatip	79	31.61	4.60	
	Fen	61	30.05	4.54	
	Sosyal Bilimler	15	28.20	4.84	
	Diğer	16	29.56	6.04	

	Anadolu	446	22.32	6.29	
	Mesleki ve Teknik	59	24.12	5.64	
Sembolleştirme	Anadolu İmam Hatip	79	23.39	7.14	0.059
	Fen	61	21.36	6.31	
	Sosyal Bilimler	15	20.33	6.44	
	Diğer	16	24.25	6.13	

Tablo 9 incelendiğinde üniversite öğrencilerinin ahlaki kimlik algılarının mezun olunan lise türüne göre anlamlı düzeyde farklılaştığı görülmektedir. Buna göre Anadolu İmam Hatip Lisesi mezunu üniversite öğrencilerinin ahlaki algılarının diğer lise türlerinden mezun olanlara göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir ($p<.05$).

Tablo 10. Öğrencilerinin ahlâkî kimlik algısı ve psikolojik iyi oluş düzeyi arasındaki ilişki

	Ahlâkî Kimlik Toplam Puan	İçselleştirme	Sembolleştirme
Psikolojik İyi Oluş Düzeyi	$r = 0.52^{**}$	0.45^*	0.40^*

*, $p<.05$ ve **, $p<.01$

Araştırmada üniversite öğrencilerinin psikolojik iyi oluş düzeyleri ile ahlâkî kimlik düzeyleri arasında orta düzeyde pozitif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür ($r = .52$, $p < .01$). Ayrıca öğrencilerin psikolojik iyi oluş düzeyinin içselleştirme ($r = .45$, $p < .01$) ve sembolleştirme ($r = .40$, $p < .01$) alt boyutlarıyla pozitif yönlü orta düzeyde ilişkili olduğu belirlenmiştir.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırmada, katılımcıların ahlâkî kimlik algıları ve psikolojik iyi oluş düzeylerinin yaş, okul, sınıf düzeyi ve bölüme göre anlamlı düzeyde farklılık göstermediği; buna karşın cinsiyete, bölümü severek okuma ve ailenin ekonomik durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Bu farklılık düzeyi cinsiyete göre kadınlar lehine, bölümünü sevme durumuna göre bölümünü sevenler lehine yüksek çıkmıştır. Mezuniyet durumlarına göre ise psikolojik iyi oluş düzeyi arasında anlamlı bir farklılaşma bulunmazken ahlâkî kimlik algısı Anadolu liselerinden mezun olan öğrencilerde diğer liselere göre pozitif yönde anlamlı çıkmıştır. Cinsiyete göre ahlâkî kimlik algısının incelendiği araştırmada Seki Öz, Sarıkaya ve Ayyhan (2024) kadın ahlâkî kimlik algısı puanlarının erkeklere göre yüksek olduğunu belirlemişlerdir. Benzer şekilde Eren Bana (2021) kadınların ahlâkî kimlik algısı puanlarının erkeklere kıyasla daha yüksek olduğunu ifade etmiştir. Buna karşın Akdoğan, Cingöz ve Köksal (2020) ahlâkî kimlik algısının cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermediğini ortaya koymuşlardır. Tüm bu araştırmalar ahlâkî kimlik

algısının cinsiyet değişkenine göre incelenmesinin farklı örneklerde farklı sonuçlar verdiğini göstermektedir. Dolayısıyla ahlâkî kimliğin cinsiyete göre farklılaşmasının yaş, yaşanılan bölge, sosyo-ekonomik durum gibi farklı değişkenlerden kaynaklanabileceği düşünülmektedir. Kadın ve erkek cinsiyet rollerinin dahi Türkiye’de bölgelere göre değişebildiği göz önünde bulundurulduğunda ahlâkî kimlik algısının cinsiyete göre farklılaşması da çeşitlilik gösterebilmektedir. Araştırmada elde edilen bu bulgunun yalnızca cinsiyet kaynaklı değil örneklemin alındığı üniversite öğrencilerinin eğitim fakültesinde öğrenim görmesi gibi benzer yapıda bir ortamda olmalarından da kaynaklanabileceği tahmin edilmektedir. Türkiye’de farklı bölgelerde bulunan üniversite ve fakültelerden elde edilecek verilerin ahlâkî kimliğin daha detaylı açıklanmasında faydasının olabileceğine inanılmaktadır.

Üniversite öğrencilerinin mezun oldukları lise türüne göre incelendiğinde Anadolu İmam Hatip Lisesi mezunu olan öğrencilerin ahlâkî kimlik puanlarının diğer lise türlerinden mezun olanlara göre yüksek olduğu belirlenmiştir. Buna karşın Demir Çelebi ve Sezgin (2015) yürütmüş oldukları çalışmada lise türlerine göre ahlâkî olgunluk düzeyini incelemiş, sağlık meslek lisesinde öğrenim gören öğrencilerin ahlâkî olgunluklarının diğer lise türlerinde öğrenim görenlere kıyasla yüksek olduğunu ortaya koymuşlardır. Bununla birlikte Özyürek ve Basar (2021) araştırmalarında İmam Hatip Lisesi öğrencilerinin ahlâkî olgunluk düzeyinin diğer lise türlerinde öğrenim gören öğrencilere göre daha yüksek olduğunu ifade etmişlerdir. Ahlâkî kimlik ve olgunluk gibi kavramların gelişiminin lise eğitimindeki ders dağılımına göre farklılaşabileceği düşünülmektedir. Anadolu İmam Hatip Lisesinde dini ve ahlâkî eğitim ağırlıklı derslerin diğer lise türlerine kıyasla daha yoğun okutulduğu düşünüldüğünde bu lise türünden mezun olan öğrencilerin ahlâkî kimlik algısının yüksek olması beklenebilir. Bir başka yönden bakmak gerekirse, bu lise türünde çocuğu olan ailelerin de ahlâkî gelişime diğer lise türlerine çocuğunu gönderen ailelere oranla daha fazla önem atfettiği göz önüne alındığında, bu ailelerde yetişen bireylerin ahlâkî kimlik algısı daha yüksek olabilmektedir.

Araştırmada elde edilen bir diğer bulgu ise mezun olunan lise türüne göre psikolojik iyi oluş düzeyinin anlamlı farklılık göstermemesidir. Söner ve Yılmaz (2018) lise öğrencilerinin psikolojik iyi oluş düzeylerini inceledikleri çalışmada Anadolu lisesinde öğrenim gören öğrencilerin psikolojik iyi oluşlarının İmam Hatip lisesinde öğrenim görmekte olan öğrencilere göre daha yüksek olduğunu belirlemişlerdir. Ayrıca Can ve Kağan (2024) Anadolu lisesinde öğrenim görmekte olan lise öğrencilerinin psikolojik iyi oluşlarının Mesleki ve Teknik ile Sosyal Bilimler lisesi öğrencilerine göre daha yüksek olduğunu belirlemişlerdir. Benzer şekilde Sezer (2011) genel lise türünde öğrenim görmekte olan öğrencilerin öznel iyi oluşlarının Mesleki ve Teknik ile Spor lisesindeki öğrencilere göre daha yüksek olduğunu belirtmiştir. Tüm bu çalışmalar bu çalışmada elde edilen bulguyu desteklememektedir. Lise düzeyinde öğrenim gören öğrencilerin içinde bulundukla-

rı gelişim dönemi ve şartlar dolayısıyla psikolojik iyi oluşlarının lise türüne göre farklılaştığı ancak bu durumun üniversite düzeyine gelindiğinde geçmişe dönük mezun olunan lise türüne göre farklılaşmadığı görülmektedir. Değişken ve yaşam şartlarına göre şekillenen bir kavram olan psikolojik iyi oluşun lise döneminde içinde bulunulan lise türüne göre değişebileceği ancak üniversite düzeyinde mezun olunan lise türüne göre farklılaşmamasının içinde bulunulan anın ve gelişim evresinin etkisiyle mümkün olabileceği düşünülmektedir.

Araştırmada elde edilen bulgular, ahlâkî kimlik ile psikolojik iyi oluş düzeylerinin yaşa, okula, sınıf düzeyine ve bölüme göre değişmediğini göstermiştir. Yapılan çalışmalarda bu değişkenlerle ilgili farklı sonuçlar çıktığı görülmektedir. Örneğin; cinsiyete göre lise öğrencilerinin ahlâkî olgunluk düzeyleri arasında kız öğrencilerin lehine önemli farklara ulaşılırken yaşa göre anlamlı bir fark bulunamamıştır. Ayrıca okunan lise türünün de ahlâkî olgunluk düzeyini etkileyebildiği sonucuna ulaşılmıştır. Sınıf seviyesine göre öğrencilerin ahlâkî olgunluk düzeyleri arasında anlamlı bir fark görülmemiş; öğrencilerin yaşadıkları yere göre anlamlı bir farka ulaşılmıştır. Ayrıca ailenin ekonomik durumuna ilişkin algı düzeyi ile ahlâkî olgunluk düzeyi arasında da anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur (Şengün, 2008). Çelebi'nin (2014) yapmış olduğu çalışmada ise 9. sınıf öğrencilerinin ahlâkî olgunlukları, 12. sınıf öğrencilerine göre daha yüksek çıkmıştır. Yani, alınan formal eğitimin ahlâk üzerinde beklenenin aksine daha olumsuz bir etkisi olduğu sonucuyla karşılaşılmıştır. Literatürde ise bu bulgunun tersine eğitim düzeyi arttıkça ahlâkî olgunluk düzeyinin de artacağı bilgisi yer almaktadır (Doyle & O'Flaherty, 2013). Bu çalışmada bulunan sonuca göre de alınan eğitimin ahlâkî kimlik ve psikolojik iyi oluşa pozitif yönde bir etkide bulunması beklenirken, anlamlı bir fark görülmesini eğitimin niteliğinde aramak mümkündür.

Araştırmanın diğer bir problemi de öğrencilerin ahlâkî kimlik algıları ile psikolojik iyi oluş düzeylerinin ailenin gelir durumuna göre değişip değişmediği şeklindeydi. Elde edilen bulgular, öğrencilerin ahlâkî kimlik algıları ile psikolojik iyi oluş düzeylerinin farklı gelir gruplarına göre, gelir durumu düşük olan ailelerin lehine farklılaştığı sonucuna götürmüştür. Ulaşılan bu sonuç, Şengün'ün Samsun'da yapmış olduğu araştırmanın bulgularıyla örtüşmemektedir. Şengün'ün (2013) çalışmasında ailesinin ekonomik durumunu ortanın altı olarak algılayan öğrencilerin ahlâkî olgunluk puan ortalamaları ailesinin ekonomik durumunu ortanın üstünde gören öğrencilere göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. Çelebi (2014) ise yaptığı çalışmada öğrencilerin ahlâkî olgunluk düzeylerinin farklı gelir gruplarına göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşmıştır. Buna karşın Tatlılıoğlu (2015), üniversite öğrencilerinin aylık gelir düzeyi ile psikolojik iyi oluş arasında pozitif ilişki olduğunu belirlemiştir. Buradaki farklı bulgular kişilerin gelir düzeylerinin yüksek veya düşük olarak belirtilmesinin öznel bir algıyla ilgili olmasından kaynaklanması nedeniyle net olarak anlaşılması şeklinde yorumlanabilir.

Bulgulardan alınan diğer bir sonuç ise ahlâkî kimlik algısı ve psikolojik iyi oluş düzeyinin okunan bölümü sevme durumuna göre pozitif yönde anlamlı bir farklılık gösterdiği. Fârâbî'ye göre mutluluk, ahlâkî alandaki en merkezî kavramlardan bir tanesidir. Kişiler ile milletlerin bu hayattaki dünya mutluluğunu ve öteki hayattaki üstün mutluluğu elde ettikleri beşerî nesnelere; nazarî erdemler, düşünme erdemleri, amelî erdemler ve ahlâkî erdemler olarak ele almıştır (Toprak, 2020). Buradan yola çıkarak bölümünden hoşnut olmayı yani mutluluğu ahlâkî kimlik ve psikolojik iyi oluş ile ilişkilendirmenin son derece olağan bir durum olduğu kolaylıkla görülebilir. Yakut ve Yakut (2018) ise çeşitli değişkenler bağlamında öğretmenlerin psikolojik iyi oluş düzeyleri ile iş yerinde dışlanma durumunun ilişkisini incelediği çalışmada öğretmenlerin branş, cinsiyet ve hizmet sürelerinin psikolojik iyi oluşları üzerinde anlamlı bir fark oluşturmadığını görmüştür. Buna karşın başka bir çalışmada elde edilen bulgular okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik iyi oluş düzeylerinin meslekî kıdem durumları ve görev yaptıkları okul türüne göre anlamlı düzeyde farklılaştığını göstermiştir (Aydemir, 2023).

Araştırmadan elde edilen son bulgu, ahlâkî kimlik algısı ile psikolojik iyi oluşun pozitif yönlü ilişkili olduğudur. Literatürde ahlâkî kimlik ile psikolojik iyi oluş arasındaki ilişkiyi inceleyen başka bir çalışma olmasa da öznel iyi oluş ve ahlâkî olgunluk gibi yakın kavramların birbiriyle pozitif yönlü ilişkili olduğu ortaya konulmaktadır (Demir Çelebi ve Sezgin, 2015; Savaş, 2019). Psikolojik iyi oluş bireyin kendini yeterli, huzurlu ve sağlıklı hissetmesi sonucunda ortaya çıkmaktadır (Huppert, 2009). Dolayısıyla psikolojik iyi olma hali yalnızca fiziksel, duygusal ve sosyal açıdan değil aynı zamanda içsel huzurun sağlanmasıyla da ilgilidir. Ahlâkî kimlik algısı gelişmiş birey ise hem içsel hem de dışsal yönden erdemli davranışlarla donanmıştır (Narvaez ve Lapsley, 2009). Böylece kendi ahlâkî norm ve kriterlerine aykırı davranmadan yaşaması, onun hem iyi hissetmesini hem de sosyal ilişkilerinde güvenilir ve tutarlı biri olmasını sağlamaktadır. Bu özellikler bireyin psikolojik iyi oluşunun artmasına da katkıda bulunmaktadır. Bir başka ifadeyle ahlâkî kimlik algısı gelişmiş birinin mutlu olması ve yaşamından doyum alma ihtimali artmaktadır. Bu yönleriyle psikolojik iyi oluşun artırılmasında kişisel özellikler kadar manevî boyutun da rol oynadığı düşünülmektedir.

Sonuç olarak bu araştırma ahlâkî kimlik algısının desteklenerek psikolojik iyi oluşun artırılabilceğini ortaya koymaktadır. Bu bağlamda ruh sağlığı uzmanları psikolojik iyi oluşu düşük olan üniversite öğrencisi danışanlarında çalışmada incelenen değişkenler dikkate alındığında ilk olarak danışanlarının ahlâkî kimlik algı düzeylerini artırabilecek uygulamalara yer vermesi faydalı olacağı düşünülmektedir. Bu kapsamda ahlâkî kimlik algısını ve psikolojik iyi oluş düzeyini güçlendirmek için, eğitim-öğretim ortamlarında alanında uzman kişiler tarafından üniversite öğrencileri için planlanacak kısa süreli eğitimler, ahlâkî kimlik algı düzeyinin artırılmasına katkı sağlayabilir.

Eğitim fakültesi öğrencileri ile yapılan bu araştırma, üniversitelerin farklı fakültelerinde okuyan öğrenciler üzerinde de tekrarlanabilir. Yine yalnız nicel araştırma tekniklerinin kullanılmasıyla gerçekleştirilen bu araştırma, daha kapsamlı sonuçlara ulaşabilmek için nitel ya da karma araştırma yöntemleri kullanılarak da uygulanabilir.

TEŞEKKÜR VE AÇIKLAMALAR

Çalışmamıza katkı sağlayan tüm öğrencilere teşekkür ederiz.

ÇIKAR ÇATIŞMASI

Makalenin yazarları arasında, çalışma kapsamında herhangi bir kişisel ve finansal çıkar çatışması bulunmamaktadır.

YAZAR KATKISI

Çalışma Dizaynı: YBG(%100)

Veri Toplama: YB(%100)

İstatistiksel Analiz: MB(%100)

Makalenin Hazırlanması: YBG(%50), YB(%50)

KAYNAKLAR

- Akdoğan, A. A., Cingöz, A., & Köksal, O. (2020). Ahlakî kimlik algısının bağlamsal performans üzerindeki etkisinde örgütsel özdeşleşmenin düzenleyicilik rolü. *Business ve Management Studies: An International Journal*, 8(4), 50-68.
- Aktürk, E. (2021). Ahlak-benlik bütünlüğü: ahlâkî kimlik. *Şarkiyat*, 13(3), 1126-1143.
- Ateş, B. (2016). Üniversite öğrencilerinde akademik başarının yordayıcısı olarak psikolojik iyi oluş ve sosyal yetkinlik. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 15(59).
- Aristoteles. (2014). *Nikomakhos'a Etik* (Z. Özcan, Çev.). Sentez Yayınları.
- Aydemir, İ. (2023). Okul öncesi öğretmenlerinin teknoloji tutumları, pedagojik inanç sistemleri, psikolojik dayanıklılık ve psikolojik iyi oluş düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi [Master's Thesis].
- Aydın, M. Z. (2003). Ailede ahlak eğitimi. *Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 7(2), 125-158.
- Aygün, N., & Topkaya, N. (2022). Akademik erteleme ve akademik mükemmeliyetçilik ile psikolojik iyi oluş arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (61), 189-208.
- Baynal, F. (2020). Mutluluk kavramının felsefi, psikolojik ve dini açıdan incelenmesi. *darulfunun ilahiyat*, 31(2), 247-274.
- Božek, A., Nowak, P. F., & Blukacz, M. (2020). The relationship between spirituality, health-related behavior, and psychological well-being. *Frontiers in Psychology*, 11, 1997.
- Bryant, F. B., & Veroff, J. (1982). The structure of psychological well-being: A sociohistorical analysis. *Journal of personality and social psychology*, 43(4), 653.
- Bulut, S., & Dilmaç, B. (2018). Üniversite öğrencilerinin sahip olduğu değerler psikolojik iyi oluş ve mutluluk düzeyleri arasındaki yordayıcı ilişkiler. *OPUS International Journal of Society Researches*, 9(16), 349-374.
- Büyükköztürk, Ş. (2002). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı* (2. Baskı) Ankara: Pegem-A Yayıncılık.
- Byun, S., Zhao, X., Buettner, C. K., Chung, S. A., & Jeon, L. (2022). Early childhood teachers' psychological well-being and responsiveness toward children: A comparison between the U.S. and South Korea. *Teaching and Teacher Education*, 114, 103705. <https://doi.org/10.1016/j.tate.2022.103705>

- Can, U., & Kağan, M. (2024). Lise öğrencilerindeki psikolojik iyi oluş ile riskli davranışlar arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Uluslararası Türk Kültür Coğrafyasında Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(2), 239-265.
- Çağlar, A. (2005). Okul öncesi dönemde değerler eğitimi. Erken çocuklukta gelişim ve eğitimde yeni yaklaşımlar 2. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Çelik, G. G., Taşkıran, E. & Öngel, G. (2023). Etik liderliğin bilgi uçurma eğilimi üzerindeki etkisi: Ahlâkî kimlik ve güç mesafesi yöneliminin rolü. *Journal of Research in Business*, 8(1), 225-253. DOI: 10.54452/jrb.1286880
- Çeri, V., & Çiçek, I. (2021). Psychological well-being, depression and stress during COVID-19 pandemic in Turkey: A comparative study of healthcare professionals and non-healthcare professionals. *Psychology, Health & Medicine*, 26(1), 85-97.
- Dalbay, R. S. (2018). "Kimlik" ve "toplumsal kimlik" kavramı. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (31), 161-176.
- Dede, B. (2015, Temmuz 22). Gilligan Ahlak Gelişim Kuramı Nedir ? BilgeSeli. <https://bilgeseli.com/gilligan-ahlak-gelisim-kurami/>
- Demir Çelebi, Ç. (2014). Lise öğrencilerinin öznel iyi oluşları ile ahlâkî olgunluk seviyeleri arasındaki ilişkinin incelenmesi [Master's Thesis]. Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Demir Çelebi, Ç., & Sezgin, O. (2015). Lise öğrencilerinin öznel iyi oluşları ile ahlâkî olgunluk seviyeleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Kalem Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi*, 5(2), 99-146.
- Doyle, E., & O'Flaherty, J. (2013). The impact of education level and type on moral reasoning. *Irish Educational Studies*, 32(3), 377-393.
- el-Fârâbî, E. N. (2017). *Mutluluk Yoluna Yönelme* (H. Özcan, Çev.; 3. bs). M. Ü. İlahiyat Fakültesi Vakfı Yayınları.
- Ellison, C. W. (1983). Spiritual well-being: Conceptualization and measurement. *Journal of psychology and theology*, 11(4), 330-338.
- Eraslan, L., & Erdoğlan, E. (2015). Değerler, gençlik ve sivil toplum kuruluşları. *Sakarya University Journal of Education*, 5(2), 122-139.
- Eren Bana, P. (2021). COVID-19 küresel salgını sürecinde sağlık hizmeti ve gıda ihtiyacı ile ahlâkî kimlik ve makyavelizm ilişkisi. *Sağlık ve Toplum*, 31 (3) 171-181.
- Erdoğan, M. Y., & Şirin, T. (2018). İlkokul öğrencilerinin yaratıcılıkları ile ahlâkî olgunluk ve akademik başarı ilişkisi. *Electronic Turkish Studies*, 13(19).
- Ertan, E. B., & Türkmen, M. (2023). Üniversite öğrencilerinin anne baba tutumları, psikolojik iyi oluşları ve toplumsal cinsiyet rolleri açısından incelenmesi. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 13(2), 809-826.
- Huppert, F. A. (2009). Psychological well being: Evidence regarding its causes and consequences. *Applied psychology: health and well being*, 1(2), 137-164.
- İmroğlu, A., Demir, R., & Murat, M. (2021). Psikolojik iyi oluşun yordayıcıları olarak bilişsel esneklik, bilinçli farkındalık ve umut. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 20(80), 2037-2057.
- İşgör, I. Y. (2017). Üniversite öğrencilerinin psikolojik iyi oluş düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 6(1), 494-508.
- Kammann, R., & Flett, R. (1983). Affectometer 2: A scale to measure current level of general happiness. *Australian Journal of psychology*, 35(2), 259-265.
- Karasar, N. (1999). *Bilimsel Araştırma Yöntemi: Kavramlar, İlkeler, Teknikler*. Nobel Yayınevi.
- Kaya, Z., Çenesiz, G. Z., & Aynas, S. (2019). Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Sosyal Destek Algıları İle Psikolojik İyi Oluş Ve Yaşam Doyumlarının İncelenmesi: Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Örneği. *Electronic Journal of Social Sciences*, 18(70).
- Keyes, C. L., Shmotkin, D., & Ryff, C. D. (2002). Optimizing well-being: The empirical encounter of two traditions. *Journal of personality and social psychology*, 82(6), 1007.
- Kleinschmidt, G. (1994). Lickona, T.(1992): Educating for Character-How our Schools can teach Respect and Responsibility. New York: Bantam Books (478 Seiten)[Rezension]. *Praxis der Kinderpsychologie und Kinderpsychiatrie*, 43(7), 276-277.
- Lilienfeld, S. O., Fowler, K. A., & Patrick, C. (2006). The self-report assessment of psychopathy. *Handbook of psychopathy*, 107-132.
- Martin, M. M., & Rubin, R. B. (1995). A new measure of cognitive flexibility. *Psychological reports*, 76(2), 623-626.
- Narvaez, D., & Lapsley, D. K. (2009). Moral identity, moral functioning, and the development of moral character. *Psychology of learning and motivation*, 50, 237-274.
- Seki Öz, H., Sarıkaya, Ö., & Ayhan, D. (2024). Hemşirelik Öğrencilerinin Ahlâkî Kimlik ve Empati Düzeyleri Arasındaki İlişki. *Hitit Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(3), 426-439. <https://doi.org/10.17218/hititsbd.1453109>
- Özen, Y. (2012). Değerlerin kişilik ve kimlik kazanımındaki rolü. *İnsan ve toplum bilimleri araştırmaları dergisi*, 1(4), 167-181.

- Özyürek, A., & Basar, G. (2021). Ergenlerde ahlâkî olgunluk, aile aidiyeti ve ergen-ebeveyn ilişkilerinin incelenmesi. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 10(1), 247-265.
- Paulhus, D. L., & Vazire, S. (2007). The self-report method. *Handbook of research methods in personality psychology*, 1(2007), 224-239.
- Roothman, B., Kirsten, D. K., & Wissing, M. P. (2003). Gender differences in aspects of psychological well-being. *South African journal of psychology*, 33(4), 212-218.
- Ryff, C. D. (1989). Happiness is everything, or is it? Explorations on the meaning of psychological well-being. *Journal of personality and social psychology*, 57(6), 1069.
- Ryff, C. D., & Keyes, C. L. M. (1995). The structure of psychological well-being revisited. *Journal of personality and social psychology*, 69(4), 719.
- Ryff, C. D., & Singer, B. H. (2008). Know thyself and become what you are: A eudaimonic approach to psychological well-being. *Journal of happiness studies*, 9, 13-39.
- Savaş, O. (2019). Üniversite öğrencilerinde ahlâkî olgunluk, sosyal iyi oluş ve psikolojik iyi oluş arasındaki ilişkilerin incelenmesi (Master's thesis, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı).
- Sezer, F. (2011). Ortaöğretim öğrencilerinin öznel iyi oluş durumlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 41(192), 74-85.
- Shao, R., Aquino, K., & Freeman, D. (2008). Beyond moral reasoning: A review of moral identity research and its implications for business ethics. *Business Ethics Quarterly*, 18(4), 513-540.
- Solmaz, D. Y. (2021). Öğretmen adaylarının ahlâkî gelişim şema kullanım düzeylerinin incelenmesi. *Öğretmen Eğitimi ve Öğretim*, 2(2), 1-15.
- Söner, O., & Yılmaz, O. (2018). Lise öğrencilerinin sosyal medya bağımlılığı ve psikolojik iyi oluş düzeyleri arasındaki ilişki. *Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(13), 59-73.
- Şengün, M. (2008). Lise öğrencilerinin ahlâkî olgunluk düzeylerinin bazı kişisel değişkenler açısından incelenmesi.
- Şengün, M. (2013). Anne-Baba Tutumuna Göre Lise Öğrencilerinin Ahlâkî Olgunluk Düzeyleri. *Journal of Divinity, Faculty of Hitit University*, 12(23), 203-203. <https://doi.org/10.14395/jdiv60>
- Tatlıloğlu, K. (2015). Üniversite Öğrencilerinin Aylık Gelir Düzeyleri ile Psikolojik İyi Oluşları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (Bingöl Üniversitesi Örneği). *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(55), 1-15.
- Telef, B. B. (2013). Psikolojik iyi oluş ölçeği: Türkçeye uyarılma, geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(28-3), 374-384.
- Topkaya, N., Köksal, Z., & Bayram, S. (2022). Ergenlerde İyi Oluşun Yordanmasında Bilişsel Esneklik ve Öz-Şefkatin Rolü. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 13(1), Article 1. <https://doi.org/10.51460/baebd.1084576>
- Toprak, S. (2020). Farabi'nin Eğitim Anlayışı. *Genç Mütefekkirler Dergisi*, 1(2).
- Türer, C. (2016). (Pragmatist) ahlâk nedir?. *Temaşa Eriyesi Üniversitesi Felsefe Bölümü Dergisi*, (5), 15-32.
- Urban, W. M. (2023). Değer ve Varoluş. *Mütefekkir*, 10(20), 587-604.
- Yakut, S., & Yakut, İ. (2018). Öğretmenlerde psikolojik iyi oluş ve iş yerinde dışlanma ilişkisi. *Journal of Turkish Studies*, 13(Volume 13 Issue 18), 1357-1376. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.13883>
- Yılmaz, F., & Yılmaz, F. (2015). Ahlâkî Kimlik Ölçeği Türkçe Formunun Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Celal Bayar University Journal of Social Sciences/Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(4).

EXAMINING THE RELATIONSHIP BETWEEN UNIVERSITY STUDENTS' PERCEPTIONS OF MORAL IDENTITY AND THEIR LEVELS OF PSYCHOLOGICAL WELL-BEING

ABSTRACT

This study examines the relationship between university students' perceptions of moral identity and their levels of psychological well-being. Additionally, it investigates whether these perceptions and well-being levels differ based on variables such as the university attended, academic department, class level, age, gender, type of high school graduated from, enjoying one's department, and family economic status. The study was conducted using a descriptive correlational research design. The population of the study comprises students enrolled in the faculties of education at Samsun Ondokuz Mayıs University and Tokat Gaziosmanpaşa University. Data were collected from 678 students studying in various departments of the education faculties at these universities during the 2021-2022 academic year. The research employed the "Demographic Information Form," the "Moral Identity Scale," and the "Psychological Well-Being Scale." Data analysis was conducted using independent sample t-tests, one-way analysis of variance (ANOVA), and Pearson product-moment correlation analysis. The results revealed a significant positive relationship between university students' perceptions of moral identity and their psychological well-being levels. While no significant differences were observed in students' moral identity perceptions based on age, school, class level, or department, significant differences were found concerning gender, enjoying one's department, and type of high school graduated from. Similarly, no significant differences were noted in students' psychological well-being levels based on age, school, class level, department, or type of high school graduated from; however, significant differences were identified concerning gender and enjoying one's department. These findings suggest that addressing the relationships between students' moral identity perceptions, psychological well-being levels, and related variables within educational settings could have significant implications for fostering the development of these attributes.

Keywords: Moral Identity, Psychological Well-Being, Ethos.

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN AHLÂKÎ KİMLİK ALGILARI İLE PSİKOLOJİK İYİ OLUŞ DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

ÖZ

Bu çalışmada, üniversite öğrencilerinin ahlâkî kimlik algıları ile psikolojik iyi oluş düzeyleri arasındaki ilişki ele alınmıştır. Ayrıca üniversite öğrencilerinin ahlâkî kimlik algıları ile psikolojik iyi oluş düzeylerinin öğrenim gördükleri üniversite, bölüm, sınıf düzeyi, yaş, cinsiyet, mezun olunan lise türü, bölümünü sevme durumu ve ailenin ekonomik durumu gibi değişkenlere göre farklılaşarak farklılaşmadığı incelenmiştir. Çalışma betimsel korelasyonel araştırma modeli ile gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın evrenini Samsun Ondokuz Mayıs Üniversitesi ve Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi eğitim fakültelerinde okuyan öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri ilgili üniversitelerin 2021-2022 eğitim öğretim yılında eğitim fakültelerinin farklı bölümlerinde öğrenim gören 678 öğrenciden elde edilmiştir. Çalışmada “Demografik Bilgi Formu”, “Ahlâkî Kimlik Ölçeği” ve “Psikolojik İyi Oluş Ölçeği” kullanılmıştır. Verilerin analizinde bağımsız örneklem t testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ve pearson momentler çarpım korelasyon analizi kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda; üniversite öğrencilerinin ahlâkî kimlik algıları ile psikolojik iyi oluş düzeyleri arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Üniversite öğrencilerinin ahlâkî kimlik algılarında yaş, okul, sınıf düzeyi ve bölüme göre anlamlı bir farklılık gözlenmezken; cinsiyet, bölümünü sevme ve mezuniyet durumlarında anlamlı bir farklılık gözlenmiştir. Üniversite öğrencilerinin psikolojik iyi oluş düzeylerinde ise yaş, okul, sınıf düzeyi, bölüm ve mezuniyet durumlarına göre anlamlı bir farklılık gözlenmezken; cinsiyet ve bölümünü sevme durumunda anlamlı bir farklılık gözlenmiştir. Bu verilerden hareketle öğrencilerin ahlâkî kimlik algıları ile psikolojik iyi oluş düzeyleri ve bunlarla ilgili diğer değişken ilişkilerinin ortaya konulması ile eğitim ortamlarında bunların dikkate alınmasının bu yetilerin gelişiminde önemli etkileri olacağı düşünülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Ahlâkî Kimlik, Psikolojik İyi Oluş, Ahlâkî Değer.

INTRODUCTION

One of the greatest aims in life for individuals is peace and happiness. People strive to be healthy and happy, and they seek to maintain peace while working (Telf, 2013). Happiness, which has been defined as a final goal to be achieved since ancient times (Aristotle, 2014, pp. 45–46; Al-Farabi, 2017, pp. 145–146), actually represents a broader process. From this perspective, the concept of psychological

well-being, which better defines the general mental state and is more comprehensive, has begun to replace the term happiness (Bryant & Veroff, 1982). This shift underscores that happiness does not merely mean the absence of unhappiness but is also influenced by many different situations in life (Baynal, 2020).

Psychological well-being, which has come to be used in place of happiness, can be defined as the ability to manage existential challenges such as pursuing meaningful goals and establishing quality relationships with others (Keyes et al., 2002). Another definition considers psychological well-being as a cognitive process that serves as the primary indicator of life satisfaction and overall welfare (Kammann & Flett, 1983). Martin and Rubin (1995) emphasize the relationship between physical health and quality of life, highlighting physical processes. Elements of psychological well-being include positive evaluation of oneself and past experiences (self-acceptance), a sense of continuous growth and development (personal growth), belief in the meaning and purpose of life (life purpose), the ability to form positive relationships with others, effective management of life (environmental mastery), and a sense of autonomy or control over one's destiny (Ryff, 1989; Ryff & Keyes, 1995).

As evident, psychological well-being encompasses more than self-acceptance, personal growth, life purpose, positive relationships, environmental mastery, and autonomy; it also represents freedom from mental distress (Ryff & Keyes, 1995). In summary, psychological well-being can be described as a state of overall well-being that includes emotional, cognitive, physical, social, and spiritual dimensions (Roothman et al., 2003).

Psychological well-being depends on the satisfaction of three fundamental needs: the need for possession, the need for relationships, and the need for existence (Ryff & Singer, 2008). The need for possession refers to the acquisition of material needs and resources, the need for relationships relates to social connections, and the need for existence reflects a sense of self-contentment. Self-actualization and a sense of self-efficacy are linked to an individual's perceived value in their life (Ellison, 1983, pp. 330–338).

Many studies have explored socio-demographic characteristics such as gender, education, age, marital status, parenting status, having children, professional achievements, experiences, and health issues to understand differences in psychological well-being. These characteristics vary depending on the individual's stage in life and the nature of emerging responsibilities (Ryff & Keyes, 1995). All of these socio-demographic variables are influenced by the individual's spiritual values.

One potential variable that may be associated with psychological well-being is the perception of moral identity. Moral identity encompasses a collection of moral values. Values serve as regulators that form the foundation of human behavior

and guide life (Aydın, 2003, p. 37). Through values such as freedom, responsibility, tolerance, and love, individuals perceive themselves as part of a greater structure and identify with it, making existing things and processes meaningful parts of the universe (Eraslan & Erdoğan, 2015). Within this framework, individuals develop a consciousness, personality, and identity that attribute meaning to life, humanity, and the universe (Dalbay, 2018). Through relationships with others, individuals discover dimensions of their existence and reality via values, learning about themselves as well as others (Özen, 2012). This process of existence fosters self-awareness, making values not merely societal or natural elements but also an essential dimension of human existence (Urban, 2023). Values, therefore, do not just make experiences and actions livable but also render them meaningful and valuable (Çağlar, 2005, p. 305).

A person with a moral identity, having internalized moral values, is likely to refer to moral schemas formed in their mind when defining themselves or explaining their attitudes and behaviors in daily life (Solmaz, 2021). Thus, it can be said that individuals with a moral identity may define themselves using concepts like love, respect, tolerance, compassion, altruism, and peace and also use these concepts to explain their social behavior (Aktürk, 2021). Moral identity consists of two fundamental dimensions: internalization and symbolization (Yılmaz & Yılmaz, 2016). Through internalization, mental moral schemas are adopted as characteristics of moral identity, while symbolization involves exhibiting these traits in social life, reflecting them as personal actions to others (Shao et al., 2008, pp. 515–517). Accordingly, how individuals perceive themselves in terms of moral identity relates to the internalization dimension, while how others perceive them pertains to the symbolization dimension.

In other words, moral identity is the capacity to be well-equipped and highly competent in terms of emotions, thoughts, attitudes, and behaviors (Türer, 2016). Alternatively, it can be described as a state of moral consciousness that enables individuals to immediately sense immoral behavior, guiding them toward moral excellence (Erdoğan & Şirin, 2018, p. 685). Individuals with high levels of moral identity are expected to exhibit respectful, trustworthy, fair, empathetic, and self-controlled behaviors, as well as a sensitivity to social norms (Kleinschmidt, 1994). These behaviors suggest that individuals with high moral identity are socially developed, emotionally aware, and have high levels of adaptability. Consequently, moral identity is considered to be related to psychological well-being. However, no prior studies have specifically examined the relationship between moral identity perception and psychological well-being. Existing research tends to focus on the relationship between subjective well-being and moral identity (Demir Çelebi, 2014), highlighting the need for studies on psychological well-being.

Research has shown that psychological well-being is associated with variables such as gender, academic level, and enjoying one's academic department. Gender, in particular, has been a focal point in psychological well-being research, although findings remain inconsistent. Some studies indicate that female university students have higher levels of psychological well-being than their male counterparts (İmroğlu et al., 2021), while others suggest that gender is not a significant factor (Çeri & Çiçek, 2021; Kaya et al., 2019). Additionally, a study by Topkaya, Köksal, and Bayram (2022) found that psychological well-being among university students varies by gender, with female students reporting lower levels. Another study concluded that gender does not influence psychological well-being either positively or negatively (Ertan & Türkmen, 2023).

Yakut and Yakut (2018) examined the relationship between teachers' psychological well-being and workplace exclusion and found no significant differences based on teachers' specialties, gender, or years of service. However, another study revealed that preschool teachers' psychological well-being significantly differed according to their professional seniority and the type of school they worked at (Aydemir, 2023). These findings suggest that various demographic variables may influence psychological well-being, warranting further exploration in studies like this one.

Families' level of income, another demographic factor, has also been linked to psychological well-being in the literature. For instance, a study found that university students with higher levels of income perceived themselves as having higher psychological well-being (Ertan & Türkmen, 2023). Furthermore, Gilligan posited that moral development differs by gender due to differences in socialization processes for men and women (Dede, 2015).

Another variable examined in relation to psychological well-being is the region of residence. Regarding this variable, Byun, Zhao, Buettner, Chung, and Jeon (2022) conducted a study investigating whether the relationship between preschool teachers' psychological well-being and their sensitivity toward children differed across countries. The study found significant differences in psychological well-being between teachers in South Korea and the United States. Although the political histories of these two countries bear similarities and their teachers may have experienced comparable circumstances that could influence psychological well-being, the sources affecting their psychological well-being were found to vary, resulting in differing levels of psychological well-being (Byun et al., 2022). This study also attempted to predict such differences by comparing two universities located in different cities.

Various studies have been conducted separately on moral identity (Akdoğan, Cingöz, & Köksal, 2020; Çelik, Taşkiran, & Öngel, 2023; Seki Öz, Sarıkaya, & Ayhan,

2024) and psychological well-being (Ateş, 2016; Aygün & Topkaya, 2022; Božek, Nowak, & Blukacz, 2020; İşgör, 2017). These studies examined moral identity and psychological well-being in terms of various demographic variables. However, no study has been encountered that examines moral identity and psychological well-being together. Furthermore, it is important to investigate university students' perceptions of moral identity in terms of variables such as their field of study, the type of high school they graduated from, the degree to which they like their field of study, and their economic status, which may also directly affect psychological well-being. Additionally, it is believed that investigating the relationship between moral identity and psychological well-being could contribute to enhancing psychological well-being among university students.

Although psychoeducational and group counseling practices aimed at improving psychological well-being often focus on individuals' emotional, cognitive, and behavioral aspects, it is thought that a value-oriented perspective, such as moral identity, is overlooked. Therefore, the potential role of moral identity in enhancing psychological well-being constitutes another unique aspect of this research.

In this context, this study aims to reveal whether there is a relationship between the moral identity perceptions and psychological well-being levels of education faculty students. Furthermore, the study examines whether university students' moral identity perceptions and psychological well-being levels differ based on variables such as the university they attend, their field of study, grade level, age, gender, type of high school they graduated from, their satisfaction with their field of study, and their family's economic status.

In line with the above purpose, the main research question is determined as follows:

Is there a relationship between university students' moral identity perceptions and their psychological well-being levels?

In addition to this main question, the study investigates university students' moral identity perceptions and psychological well-being levels in relation to certain variables. The sub-research questions of the study are as follows:

1. Do students' moral identity perceptions differ based on gender, age, the university they attend, their field of study, satisfaction with their field of study, the type of high school they graduated from, and their family's economic status?
2. Do students' psychological well-being levels differ based on gender, age, the university they attend, their field of study, satisfaction with their field of study, the type of high school they graduated from, and their family's economic status?

3. Are students' overall moral identity scores and its two subdimensions—symbolization and internalization—related to their psychological well-being levels?

METHOD

Research Model

The study employed a descriptive survey model. A survey model is a research approach aimed at describing a situation or phenomenon as it exists, either in the past or currently (Karasar, 1999). In this study, the relationships between moral identity perception and psychological well-being levels, as well as their potential differences according to certain demographic variables, were examined.

Study Group

The participants of the study consisted of 676 students from the Education Faculties of Ondokuz Mayıs University (OMÜ) and Tokat Gaziosmanpaşa University (TOGÜ) during the 2021–2022 academic year. The students were selected using a convenience sampling method and included a mix of 1st, 2nd, 3rd, and 4th-year students. Their ages ranged from 19 to 27 (Mean: 20.6).

Data Collection Tools

The data collection tools used in the study were the “Personal Information Form” developed by the researchers, the Moral Identity Scale (MIS) developed by Aquino and Reed (2002) and adapted into Turkish by Yılmaz and Yılmaz (2016), and the Psychological Well-Being Scale (PWBS) developed by Diener et al. (2010) and adapted into Turkish by Telef (2013).

Personal Information Form

The Personal Information Form includes questions about participants' gender, age, field of study, year of study, enjoying their field of study, type of high school graduated from, and families' level of income.

Moral Identity Scale (MIS)

The MIS, developed by Aquino and Reed (2002) and adapted into Turkish by Yılmaz and Yılmaz (2016), consists of two subscales: Internalization and Symbolization, each comprising five items. The scale uses a 7-point Likert-type rating (1: Strongly Disagree, 7: Strongly Agree) and includes reverse-coded items. The

Turkish version of the scale has been found to be equivalent to the original form in terms of language and retains the two subdimensions. This indicates that the Turkish version of the MIS is structurally valid. Reliability tests confirm that measurements made with the MIS are reliable, and item analyses indicate that the items in the MIS effectively differentiate between participants (Yılmaz & Yılmaz, 2015). In this study, the Cronbach's alpha internal consistency coefficient was calculated as .76 for the Internalization subscale, .81 for the Symbolization subscale, and .80 for the total score.

Psychological Well-Being Scale (PWBS)

The PWBS, developed by Diener et al. (2010) and adapted into Turkish by Telef (2013), consists of eight items that reflect key aspects of human functioning, such as positive relationships, a sense of competence, and living a meaningful and purposeful life. Responses to the PWBS items are given on a scale ranging from "strongly disagree" (1) to "strongly agree" (7). All items are positively worded. Scores range from 8 (if all items are answered as "strongly disagree") to 56 (if all items are answered as "strongly agree"), with higher scores indicating that the individual possesses a greater number of psychological resources and strengths. Validity studies have shown that the scale has a single-factor structure, explaining 53% of the total variance. The factor loadings of the items range from .61 to .77. The Cronbach's alpha internal consistency coefficient of the scale was calculated as .87 in previous studies and .84 in this study.

Data Collection Process

Data were collected through face-to-face meetings with students using the personal information form and scales employed in the study. Participation was emphasized to be voluntary, and after a brief explanation, data were obtained using paper-and-pencil forms. This study adhered to all rules specified under the "Higher Education Institutions Scientific Research and Publication Ethics Directive." An ethics committee report, dated 29/04/2022, was obtained from the Ondokuz Mayıs University Social and Humanities Ethics Committee (Document number: 2022/468).

Data Analysis

The data obtained from the study were entered into the SPSS 22.0 statistical analysis software package for social sciences. Scales with missing or incorrect responses were excluded from the analysis. Skewness and kurtosis values were examined for statistical evaluation of the data. Independent samples t-tests were used to determine whether total scale scores differed by gender and university variables.

One-way ANOVA and Tukey's post hoc tests were employed to analyze differences in total scale scores based on variables such as age, department, year of study, enjoyment of their department, level of income, and type of high school graduated. The relationship between participants' total scores on the Psychological Well-Being Scale and the Moral Identity Scale was determined using Pearson's correlation coefficient. Additionally, Pearson product-moment correlation analysis was conducted to examine the relationships between moral identity, other demographic variables, and psychological well-being. The findings of the study were considered significant at the $p < 0.05$ level.

Ethics Committee Approval

Ethics committee approval was received for this study from Ondokuz Mayıs University.

The Title of The Ethics Committee: Ondokuz Mayıs University, Social and Humanities Ethics Committee

Approval Date: 29/04/2022

Ethics Document's Number: 2022/468

FINDINGS

The distribution of university students studying at the Faculty of Education of Ondokuz Mayıs University and Gaziosmanpaşa University, who voluntarily participated in the research, according to their demographic characteristics, is presented in Table 1.

Table 1. *The frequency and percentage distributions of the participants' demographic characteristics*

Gender	n	%	University	n	%
Female	504	74,6	TOGU	302	44,7
Male	172	25,4	OMU	374	55,3
Total	676	100,0	Total	676	100,0

Age	n	%	Enjoying the department	n	%
18-21	421	62,3	Yes	453	67,0
22-24	221	32,7	Not sure	165	24,4
25 and older	34	5,0	No	58	8,6
Total	676	100,0	Total	676	100,0

Level of income	n	%	Years of education	n	%
Low Income	25	3,7	First year	210	31,1
Below Average	62	9,2	Second year	152	22,5
Middle Class	503	74,4	Third year	142	21,0
Above Average	76	11,2	Fourth year	172	25,4
Wealthy	10	1,5	Total	676	100,0
Total	676	100,0			

Type of High School Graduated From	n	%	Department	n	%
Anatolian High School	446	66,0	Social Studies Teaching	122	18,0
Vocational and Technical High School	59	8,7	Preschool Teaching	36	5,3
Anatolian Imam Hatip High School	79	11,7	Primary School Teaching	97	14,3
Science High School	61	9,0	Psychological Counseling and Guidance	126	18,6
Social Sciences High School	15	2,2	Mathematics Teaching	111	16,4
Other	16	2,4	Science Teaching	25	3,7
Total	676	100,0	Turkish Language Teaching	30	4,4
			Foreign Language Teaching	56	8,3
			Fine Arts Teaching	73	10,8
			Total	676	100,0

The proportion of women among the individuals who voluntarily participated in the research is 74.6%, the proportion of those aged 18-21 is 62.3%, the proportion of those who enjoy studying their department is 67%, and the proportion of those with an average level of income is 74.4%, forming the majority. A balanced distribution is observed in terms of other demographic characteristics (Table 1).

Table 2. *Psychological well-being and moral identity perception levels of university students by age groups*

Scales and Subdimensions	Age	n	\bar{x}	SS	p
Psychological Well-Being Scale Moral Identity Scale	18-21	421	40.02	7.93	0.518
	22-24	221	40.67	7.91	
	25 and older	34	41.03	7.23	
Internalization	18-21	421	52.77	9.43	0.161
	22-24	221	53.52	9.09	
	25 and older	34	50.32	9.43	
Symbolization Psychological Well-Being Scale	18-21	421	30.32	5.04	0.670
	22-24	221	30.57	5.10	
	25 and older	34	29.79	5.62	

	18-21	421	22.45	6.26	
Moral Identity Scale	22-24	221	22.95	6.46	0.111
	25 and older	34	20.53	6.84	

In the study, no significant difference was found in the total scores of the Psychological Well-Being and Moral Identity scales based on the age of university students ($p > .05$). It can be concluded that psychological well-being and moral identity levels do not differ according to the age variable among university students.

Table 3. *University students' psychological well-being and moral identity perception levels by gender*

Scales and Subdimensions	Gender	n	\bar{x}	SS	p
Psychological Well-Being Scale	Female	504	40.67	7.53	0.027
	Male	172	39.13	8.77	
Moral Identity Scale	Female	504	53.60	9.01	0.001
	Male	172	50.83	9.94	
Internalization	Female	504	30.80	4.69	0.001
	Male	172	29.13	5.93	
Symbolization	Female	504	22.80	6.23	0.050
	Male	172	21.70	6.70	

In the study, a significant difference was found between the total scores of Psychological Well-Being and Moral Identity scales for female and male university students ($p < .05$). The results indicated that female participants had higher total scores on both the Psychological Well-Being and Moral Identity scales compared to male participants.

Table 4. *Psychological Well-Being and Moral Identity Perception Levels of University Students According to the University They Attend*

Scales and Sub-dimensions	University	n	\bar{x}	SS	p
Psychological Well-Being Scale	TOGU	302	40.73	8.03	0.185
	OMU	374	39.92	7.76	
Moral Identity Scale	TOGU	302	53.51	9.26	0.123
	OMU	374	52.40	9.37	
Internalization	TOGU	302	30.68	5.04	0.162
	OMU	374	30.13	5.11	
Symbolization	TOGU	302	22.83	6.30	0.253
	OMU	374	22.27	6.42	

Table 5. *The Moral Identity Perception and Psychological Well-Being Levels of University Students According to Their Years of education*

Scales and Sub-dimensions	Years of education	n	\bar{x}	SS	p
Psychological Well-Being Scale	First	210	39.61	8.15	0.450
	Second	152	40.30	7.47	
	Third	142	40.53	7.85	
	Fourth	172	40.88	7.95	
Moral Identity Scale	First	210	51.79	9.95	0.156
	Second	152	53.37	8.78	
	Third	142	53.97	9.04	
	Fourth	172	52.93	9.19	
Internalization	First	210	30.00	5.43	0.309
	Second	152	30.32	4.89	
	Third	142	31.04	4.67	
	Fourth	172	30.33	5.14	
Symbolization	First	210	21.79	6.46	0.215
	Second	152	23.05	5.78	
	Third	142	22.93	6.26	
	Fourth	172	22.60	6.80	

In the study, no significant difference was found between the total scores of the psychological well-being and moral identity scales based on the years of education of university students ($p>.05$).

Table 6. *The moral identity perception and psychological well-being levels of university students based on their academic departments*

Scales and Sub-dimensions	Department	n	\bar{x}	SS	p
Psychological Well-Being Scale	Social Studies Teaching	122	39.75	8.76	0.933
	Preschool Teaching	36	39.69	8.08	
	Primary School Teaching	97	40.36	7.69	
	Psychological Counseling and Guidance Department	126	40.90	6.66	
	Mathematics Teaching	111	39.81	7.75	
	Science Teaching	25	40.20	6.58	
	Turkish Language Teaching	30	41.57	7.95	
	Foreign Language Teaching	56	40.00	7.80	
	Fine Arts Teaching	73	40.73	9.26	

Moral Identity Scale	Social Studies Teaching	122	52.95	10.13	0.868
	Preschool Teaching	36	54.64	9.34	
	Primary School Teaching	97	52.32	9.12	
	Psychological Counseling and Guidance	126	52.77	8.45	
	Mathematics Teaching	111	53.29	8.85	
	Science Teaching	25	54.60	8.49	
	Turkish Language Teaching	30	53.43	8.14	
	Foreign Language Teaching	56	51.70	9.99	
	Fine Arts Teaching	73	52.42	10.72	
Internalization	Social Studies Teaching	122	29.83	5.76	0.272
	Preschool Teaching	36	31.61	4.94	
	Primary School Teaching	97	30.53	4.69	
	Psychological Counseling and Guidance Department	126	30.70	3.96	
	Mathematics Teaching	111	30.31	5.31	
	Science Teaching	25	30.68	3.46	
	Turkish Language Teaching	30	32.10	3.90	
	Foreign Language Teaching	56	29.77	5.45	
	Fine Arts Teaching	73	29.67	6.23	
Symbolization	Social Studies Teaching	122	23.12	6.63	0.579
	Preschool Teaching	36	23.03	6.89	
	Primary School Teaching	97	21.79	6.31	
	Psychological Counseling and Guidance	126	22.07	6.11	
	Mathematics Teaching	111	22.98	5.67	
	Science Teaching	25	23.92	5.82	
	Turkish Language Teaching	30	21.33	6.08	
	Foreign Language Teaching	56	21.93	6.75	
	Fine Arts Teaching	73	22.75	7.18	

In the study, no significant difference was found in the total scores of psychological well-being and moral identity scales based on the academic departments of university students ($p > .05$).

Table 7. Levels of Moral Identity Perception and Psychological Well-Being of University Students Based on Their Enjoyment of Their Academic Department

Scales and Sub-dimensions	Enjoyment of Department	n	\bar{x}	SS	p
Psychological Well-Being Scale	Yes	453	41.83	7.38	<0.001
	Not sure	165	37.87	7.36	
	No	58	35.00	9.17	
Moral Identity Scale	Yes	453	53.89	8.90	<0.001
	Not sure	165	51.89	8.94	
	No	58	48.00	11.73	
Internalization	Yes	453	30.97	4.58	<0.001
	Not sure	165	29.97	5.05	
	No	58	26.84	7.08	
Symbolization	Yes	453	22.91	6.25	0.054
	Not sure	165	21.92	6.31	
	No	58	21.16	7.18	

In the study, a significant difference was found in the total scores of psychological well-being and moral identity scales based on whether university students enjoyed their academic department ($p < .05$). It was determined that university students who reported enjoying their department had higher total scores on the psychological well-being and moral identity scales compared to those who stated they did not enjoy their department.

Table 8. University Students' Levels of Psychological Well-Being and Moral Identity Perception Based on Economic Status

Scales and Sub-dimensions	Economic Status	n	\bar{x}	SS	p
Psychological Well-Being Scale	Low Income	25	37.24	10.56	<0.001
	Below Average	62	38.26	7.57	
	Middle Class	503	40.43	7.70	
	Above Average	76	42.79	6.78	
	Wealthy	10	33.90	11.54	
Moral Identity Scale	Low Income	25	50.92	11.46	0.031
	Below Average	62	51.79	8.84	
	Middle Class	503	53.29	9.16	
	Above Average	76	52.88	8.45	
	Wealthy	10	44.70	16.45	

Internalization	Low Income	25	28.40	7.04	<0.001
	Below Average	62	29.81	4.85	
	Middle Class	503	30.62	4.89	
	Above Average	76	30.70	4.52	
	Wealthy	10	24.10	9.04	
Symbolization	Low Income	25	22.52	7.25	0.764
	Below Average	62	21.98	6.24	
	Middle Class	503	22.67	6.32	
	Above Average	76	22.18	6.07	
	Wealthy	10	20.60	9.55	

In the study, a significant difference was identified in university students' total scores on the psychological well-being and moral identity scales based on their family's economic status ($p > .05$). It was observed that university students who described their family income level as wealthy had notably lower total scores on the psychological well-being and moral identity scales. In the study, there is no significant difference between the total scores of psychological well-being and moral identity scales according to the family economic status of university students ($p > .05$).

Table 9. *University Students' Moral Identity Perception and Psychological Well-Being Levels Based on the Type of High School Graduated*

Scales and Sub-dimensions	Type of High School Graduated From	n	\bar{x}	SS	p
Psychological Well-Being Scale	Anatolian High School	446	40.35	7.85	0.635
	Vocational and Technical High School	59	39.98	8.57	
	Anatolian Imam Hatip High School	79	40.91	8.06	
	Science High School	61	39.87	7.13	
	Social Sciences High School	15	37.07	8.71	
	Other	16	41.06	7.85	
Moral Identity Scale	Anatolian High School	446	52.58	9.18	0.034
	Vocational and Technical High School	59	54.83	8.58	
	Anatolian Imam Hatip High School	79	55.00	10.02	
	Science High School	61	51.41	8.92	
	Social Sciences High School	15	48.53	10.34	
	Other	16	53.81	11.18	

Internalization	Anatolian High School	446	30.26	5.16	0.128
	Vocational and Technical High School	59	30.71	5.26	
	Anatolian Imam Hatip High School	79	31.61	4.60	
	Science High School	61	30.05	4.54	
	Social Sciences High School	15	28.20	4.84	
	Other	16	29.56	6.04	
Symbolization	Anatolian High School	446	22.32	6.29	0.059
	Vocational and Technical High School	59	24.12	5.64	
	Anatolian Imam Hatip High School	79	23.39	7.14	
	Science High School	61	21.36	6.31	
	Social Sciences High School	15	20.33	6.44	
	Other	16	24.25	6.13	

When Table 9 is examined, it is observed that university students' moral identity perceptions significantly differ according to the type of high school they graduated from. Specifically, university students who graduated from Anatolian Imam Hatip High Schools have higher moral identity perceptions compared to those who graduated from other types of high schools ($p < .05$).

Table 10. *The Relationship Between Students' Moral Identity Perception and Psychological Well-Being Level*

		Moral Identity Total Score	Internalization	Symbolization
Psychological Well-Being Level	r	0.52**	0.45*	0.40*

In the study, a moderate positive significant relationship was found between university students' psychological well-being levels and moral identity levels ($r = .52, p < .01$). Additionally, it was determined that students' psychological well-being levels were moderately positively correlated with the subdimensions of internalization ($r = .45, p < .01$) and symbolization ($r = .40, p < .01$).

RESULT, CONCLUSION AND DISCUSSION

In this study, it was found that participants' perceptions of moral identity and psychological well-being levels did not show significant differences based on age, school, grade level, or department; however, there were significant differences based on gender, enjoying the department, and families' economic status. The level

of difference was found to be higher in favor of women regarding gender, and in favor of students who enjoyed their department regarding the department preference. In terms of graduation status, while no significant difference was found in psychological well-being levels, moral identity perception was found to be significantly more positive among students who graduated from Anatolian high schools compared to those from other high schools. In a study examining moral identity perception based on gender, Seki Öz, Sarıkaya, and Ayhan (2024) found that women's moral identity perception scores were higher than men's. Similarly, Eren Bana (2021) stated that women's moral identity perception scores were higher compared to men. However, Akdoğan, Cingöz, and Köksal (2020) revealed that moral identity perception did not show significant differences based on gender. All these studies indicate that examining moral identity perception in relation to gender can yield different results in different samples. Therefore, it is thought that the differentiation of moral identity according to gender might stem from variables such as age, region, and socio-economic status. Given that even gender roles in Turkey can vary by region, the differentiation of moral identity perception by gender may also show diversity. It is anticipated that the findings obtained in this study may not be solely gender-related, but could also result from the similar environment of the university students who were enrolled in the Faculty of Education. It is believed that data obtained from universities and faculties in different regions of Turkey may help in providing a more detailed explanation of moral identity.

When university students were examined according to the type of high school they graduated from, it was found that students who graduated from Anatolian Imam Hatip High Schools had higher moral identity perception scores compared to those who graduated from other types of high schools. In contrast, Demir Çelebi and Sezgin (2015), in their study on moral maturity levels according to high school types, found that students attending health vocational high schools had higher moral maturity levels compared to students from other high school types. Additionally, Özyürek and Basar (2021) stated that Imam Hatip High School students had higher moral maturity levels compared to students from other types of high schools. It is believed that the development of concepts such as moral identity and maturity may differ based on the course distribution in high school education. Given that religious and moral education is more intensively taught in Anatolian Imam Hatip High Schools compared to other types of high schools, it can be expected that students from this type of school would have a higher moral identity perception. On the other hand, considering that families with children in these schools place more importance on moral development compared to families who send their children to other high schools, individuals raised in such families may have higher moral identity perceptions.

Another finding of the study is that there was no significant difference in psychological well-being levels based on the type of high school graduated from. In a

study by Söner and Yılmaz (2018) examining high school students' psychological well-being levels, it was found that students attending Anatolian High Schools had higher psychological well-being than those attending Imam Hatip High School. Additionally, Can and Kağan (2024) stated that high school students attending Anatolian High Schools had higher psychological well-being levels than those attending Vocational and Technical High Schools and Social Sciences High Schools. Similarly, Sezer (2011) mentioned that students attending general high schools had higher subjective well-being than those attending Vocational, Technical, and Sports High Schools. All these studies do not support the findings obtained in this research. It appears that the psychological well-being of students at the high school level differs according to the type of high school due to the developmental stage and conditions they are in. However, this difference does not persist at the university level, where the type of high school graduated from does not influence psychological well-being. Psychological well-being, which is shaped by various variables and life conditions, may vary according to the type of high school during the high school years. However, at the university level, this variation may not continue, as it is likely influenced by the present moment and developmental stages.

The findings of this study show that moral identity and psychological well-being levels did not change according to age, school, grade level, or department. However, different studies have reported varying results concerning these variables. For example, while significant differences in moral maturity levels were found in favor of female students according to gender, no significant difference was found based on age. Furthermore, it was concluded that the type of high school attended could affect moral maturity levels. No significant differences were observed in moral maturity levels based on grade level, but significant differences were found based on the students' place of residence. Additionally, a significant relationship was found between the perceived economic status of the family and moral maturity levels (Şengün, 2008). In a study by Çelebi (2014), 9th-grade students had higher moral maturity than 12th-grade students, indicating an unexpected negative impact of formal education on morality. However, contrary to this finding, the literature suggests that as educational level increases, moral maturity levels also rise (Doyle & O'Flaherty, 2013). Based on the findings of this study, it was expected that education would have a positive effect on moral identity and psychological well-being. The lack of a significant difference could be attributed to the quality of the education rather than the mere level of education.

Another issue addressed in the study was whether students' moral identity perceptions and psychological well-being levels differed according to their family's economic status. The findings indicated that students' moral identity perceptions and psychological well-being levels differed across income groups, with families in lower-income brackets showing more positive outcomes. This result does not align with the findings of Şengün's study conducted in Samsun. In Şengün's (2013) study,

students who perceived their family's economic situation as below average had higher moral maturity scores than those who viewed their family's economic situation as above average. In contrast, Çelebi (2014) found that students' moral maturity levels did not differ significantly based on income groups. However, Tatlılıoğlu (2015) reported a positive relationship between university students' monthly income levels and psychological well-being. The discrepancies in these findings could be due to the subjective nature of how individuals perceive their income status, whether high or low, and may explain why the results are not entirely consistent across different studies.

Another finding from the study was that moral identity perception and psychological well-being levels showed a significant positive difference based on students' enjoyment of their department. According to Fârâbî, happiness is one of the most central concepts in the moral realm. He regarded human objects of happiness in both this life and the afterlife—such as theoretical virtues, thinking virtues, practical virtues, and moral virtues (Toprak, 2020). Based on this, it can be easily seen that associating the enjoyment of one's department (happiness) with moral identity and psychological well-being is quite natural. Yakut and Yakut (2018), in their study on the relationship between teachers' psychological well-being and workplace exclusion, found no significant difference based on factors like subject, gender, and years of service. In contrast, another study showed that preschool teachers' psychological well-being levels significantly differed based on their professional seniority and the type of school they worked in (Aydemir, 2023).

The final finding of the study was the positive relationship between moral identity perception and psychological well-being. While there is no other study in the literature directly examining the relationship between moral identity and psychological well-being, it has been shown that related concepts such as subjective well-being and moral maturity are positively correlated (Demir Çelebi & Sezgin, 2015; Savaş, 2019). Psychological well-being emerges when an individual feels sufficient, peaceful, and healthy (Huppert, 2009). Therefore, psychological well-being is not only concerned with physical, emotional, and social aspects but also with the inner peace achieved by the individual. A person with an advanced moral identity is equipped with virtuous behaviors both internally and externally (Narvaez & Lapsley, 2009). This enables them to live in accordance with their moral norms and criteria, which contributes to their sense of well-being and makes them trustworthy and consistent in social relationships. These traits also contribute to an increase in psychological well-being. In other words, individuals with a developed moral identity are more likely to be happy and satisfied with their lives. In this respect, it is believed that the spiritual dimension plays an important role in enhancing psychological well-being, along with personal traits.

In conclusion, this study shows that moral identity perception can be supported to enhance psychological well-being. In this context, mental health professionals working with university students who have low psychological well-being may find it beneficial to incorporate practices aimed at increasing the students' moral identity perception levels, based on the variables examined in this research. To strengthen moral identity perception and psychological well-being, short-term training programs planned for university students by experts in the field can contribute to improving moral identity perception in educational environments.

This research conducted with students from the Faculty of Education can be replicated with students from different faculties of universities. Additionally, while this study was conducted using only quantitative research methods, it could also be applied using qualitative or mixed research methods to achieve more comprehensive results.

ACKNOWLEDGEMENTS

We would like to thank all the students who contributed to our study.

CONFLICT OF INTEREST

There is no personal or financial conflict of interest between the authors of the article within the scope of the study.

AUTHOR CONTRIBUTIONS

Research design: YBG(%100)

Data collection: YB(%100)

Statistical analysis: MB(%100)

Preparation of the Article: YBG(%50), YB(%50)

REFERENCES

- Akdoğan, A. A., Cingöz, A., & Köksal, O. (2020). The moderating role of organizational identification in the effect of moral identity perception on contextual performance. *Business and Management Studies: An International Journal*, 8(4), 50-68.
- Aktürk, E. (2021). Moral-self integrity: Moral identity. *Sharkiyat*, 13(3), 1126-1143.
- Ateş, B. (2016). Psychological well-being and social competence as predictors of academic achievement in university students. *Electronic Journal of Social Sciences*, 15(59).
- Aristotle. (2014). *Nicomachean Ethics* (Z. Özcan, Trans.). Sentez Publishing.
- Aydemir, İ. (2023). Investigation of the relationship between preschool teachers' attitudes toward technology, pedagogical belief systems, psychological resilience, and psychological well-being [Master's thesis].
- Aydın, M. Z. (2003). Moral education in the family. *Cumhuriyet University Faculty of Theology Journal*, 7(2), 125-158.
- Aygün, N., & Topkaya, N. (2022). Examining the relationship between academic procrastination, academic perfectionism, and psychological well-being. *Mehmet Akif Ersoy University Faculty of Education Journal*, 61, 189-208.

- Baynal, F. (2020). The philosophical, psychological, and religious examination of the concept of happiness. *Darulfunun İlahiyat*, 31(2), 247-274.
- Bożek, A., Nowak, P. F., & Blukacz, M. (2020). The relationship between spirituality, health-related behavior, and psychological well-being. *Frontiers in Psychology*, 11, 1997.
- Bryant, F. B., & Veroff, J. (1982). The structure of psychological well-being: A sociohistorical analysis. *Journal of Personality and Social Psychology*, 43(4), 653.
- Bulut, S., & Dilmaç, B. (2018). Predictive relationships between university students' values, psychological well-being, and happiness levels. *OPUS International Journal of Society Researches*, 9(16), 349-374.
- Büyüköztürk, Ş. (2002). *Data analysis handbook for social sciences* (2nd ed.). Pegem-A Publishing.
- Byun, S., Zhao, X., Buettner, C. K., Chung, S. A., & Jeon, L. (2022). Early childhood teachers' psychological well-being and responsiveness toward children: A comparison between the U.S. and South Korea. *Teaching and Teacher Education*, 114, 103705. <https://doi.org/10.1016/j.tate.2022.103705>
- Can, U., & Kağan, M. (2024). Investigation of the relationship between psychological well-being and risky behaviors in high school students. *International Journal of Social Sciences in Turkish Cultural Geography*, 8(2), 239-265.
- Çağlar, A. (2005). Value education in early childhood. *New Approaches in Early Childhood Development and Education*, 2. Istanbul: Morpa Culture Publications.
- Çelik, G. G., Taşkıran, E., & Öngel, G. (2023). The effect of ethical leadership on knowledge leak tendencies: The role of moral identity and power distance orientation. *Journal of Research in Business*, 8(1), 225-253. <https://doi.org/10.54452/jrb.1286880>
- Çeri, V., & Çiçek, I. (2021). Psychological well-being, depression, and stress during the COVID-19 pandemic in Turkey: A comparative study of healthcare professionals and non-healthcare professionals. *Psychology, Health & Medicine*, 26(1), 85-97.
- Dalbay, R. S. (2018). The concepts of "identity" and "social identity." *Journal of Social Sciences Institute of Suleyman Demirel University*, 31, 161-176.
- Dede, B. (2015, July 22). What is Gilligan's Theory of Moral Development? *BilgeSeli*. <https://bilgeseli.com/gilligan-ahlak-gelisim-kurami/>
- Demir Çelebi, Ç. (2014). Investigation of the relationship between high school students' subjective well being and moral maturity levels [Master's thesis]. Institute of Educational Sciences.
- Demir Çelebi, Ç., & Sezgin, O. (2015). Investigation of the relationship between high school students' subjective well-being and moral maturity levels. *Kalem Journal of Education and Humanities*, 5(2), 99-146.
- Doyle, E., & O'Flaherty, J. (2013). The impact of education level and type on moral reasoning. *Irish Educational Studies*, 32(3), 377-393.
- al-Fārābī, E. N. (2017). *Guiding to the path of happiness* (H. Özcan, Trans.; 3rd ed.). M. Ü. Faculty of Theology Foundation Publications.
- Ellison, C. W. (1983). Spiritual well-being: Conceptualization and measurement. *Journal of Psychology and Theology*, 11(4), 330-338.
- Eraslan, L., & Erdoğan, E. (2015). Values, youth, and civil society organizations. *Sakarya University Journal of Education*, 5(2), 122-139.
- Eren Bana, P. (2021). The relationship between health service and food needs, moral identity, and Machiavellianism during the COVID-19 global pandemic. *Health and Society*, 31(3), 171-181.
- Erdođdu, M. Y., & Şirin, T. (2018). The relationship between elementary school students' creativity, moral maturity, and academic achievement. *Electronic Turkish Studies*, 13(19).
- Ertan, E. B., & Türkmen, M. (2023). Investigation of university students' parental attitudes, psychological well-being, and gender roles. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli University Journal of Social Sciences*, 13(2), 809-826.
- Huppert, F. A. (2009). Psychological well-being: Evidence regarding its causes and consequences. *Applied Psychology: Health and Well-being*, 1(2), 137-164.
- İmroğlu, A., Demir, R., & Murat, M. (2021). Cognitive flexibility, mindful awareness, and hope as predictors of psychological well-being. *Electronic Journal of Social Sciences*, 20(80), 2037-2057.
- İşğör, I. Y. (2017). Examination of university students' psychological well-being levels in terms of various variables. *International Journal of Turkish Language and Literature Education (TEKE) Journal*, 6(1), 494-508.
- Kammann, R., & Flett, R. (1983). Affectometer 2: A scale to measure current level of general happiness. *Australian Journal of Psychology*, 35(2), 259-265.
- Karasar, N. (1999). *Scientific research method: Concepts, principles, techniques*. Nobel Publishing.
- Kaya, Z., Çenesiz, G. Z., & Aynas, S. (2019). Examining the social support perceptions, psychological well-being, and life satisfaction of international students: The example of Van Yüzüncü Yıl University. *Electronic Journal of Social Sciences*, 18(70).

- Keyes, C. L., Shmotkin, D., & Ryff, C. D. (2002). Optimizing well-being: The empirical encounter of two traditions. *Journal of Personality and Social Psychology, 82*(6), 1007.
- Kleinschmidt, G. (1994). Lickona, T. (1992): *Educating for Character - How our schools can teach respect and responsibility*. New York: Bantam Books (478 pages) [Review]. *Journal of Child Psychology and Psychiatry, 43*(7), 276-277.
- Lilienfeld, S. O., Fowler, K. A., & Patrick, C. (2006). The self-report assessment of psychopathy. *Handbook of Psychopathy, 107-132*.
- Martin, M. M., & Rubin, R. B. (1995). A new measure of cognitive flexibility. *Psychological Reports, 76*(2), 623-626.
- Narvaez, D., & Lapsley, D. K. (2009). Moral identity, moral functioning, and the development of moral character. *Psychology of Learning and Motivation, 50*, 237-274.
- Seki Öz, H., Sarıkaya, Ö., & Ayhan, D. (2024). The relationship between nursing students' moral identity and empathy levels. *Hitit Journal of Social Sciences, 17*(3), 426-439. <https://doi.org/10.17218/hititsbd.1453109>
- Özen, Y. (2012). The role of values in personality and identity acquisition. *Journal of Human and Social Sciences Research, 1*(4), 167-181.
- Özyürek, A., & Başar, G. (2021). Examination of moral maturity, family affiliation, and adolescent parent relationships in adolescents. *Journal of Human and Social Sciences Research, 10*(1), 247-265.
- Paulhus, D. L., & Vazire, S. (2007). The self-report method. *Handbook of Research Methods in Personality Psychology, 1*(2007), 224-239.
- Roothman, B., Kirsten, D. K., & Wissing, M. P. (2003). Gender differences in aspects of psychological well-being. *South African Journal of Psychology, 33*(4), 212-218.
- Ryff, C. D. (1989). Happiness is everything, or is it? Explorations on the meaning of psychological well-being. *Journal of Personality and Social Psychology, 57*(6), 1069.
- Ryff, C. D., & Keyes, C. L. M. (1995). The structure of psychological well-being revisited. *Journal of Personality and Social Psychology, 69*(4), 719.
- Ryff, C. D., & Singer, B. H. (2008). Know thyself and become what you are: A eudaimonic approach to psychological well-being. *Journal of Happiness Studies, 9*, 13-39.
- Savaş, O. (2019). The examination of the relationships between moral maturity, social well-being, and psychological well-being among university students (Master's thesis). Istanbul Sabahattin Zaim University, Institute of Social Sciences, Department of Educational Sciences.
- Sezer, F. (2011). The examination of secondary school students' subjective well-being in terms of some variables. *Milli Eğitim Dergisi, 41*(192), 74-85.
- Shao, R., Aquino, K., & Freeman, D. (2008). Beyond moral reasoning: A review of moral identity research and its implications for business ethics. *Business Ethics Quarterly, 18*(4), 513-540.
- Solmaz, D. Y. (2021). The examination of prospective teachers' use of moral development schemas. *Teacher Education and Teaching, 2*(2), 1-15.
- Söner, O., & Yılmaz, O. (2018). The relationship between high school students' social media addiction and their psychological well-being. *Ufuk University Journal of Social Sciences Institute, 7*(13), 59-73.
- Şengün, M. (2008). The examination of high school students' moral maturity levels in terms of some personal variables.
- Şengün, M. (2013). High school students' moral maturity levels based on parental attitudes. *Journal of Divinity, Faculty of Hitit University, 12*(23), 203-203. <https://doi.org/10.14395/jdiv60>
- Tatlılıoğlu, K. (2015). The examination of the relationship between university students' monthly income levels and their psychological well-being (Case of Bingöl University). *Electronic Journal of Social Sciences, 14*(55), 1-15.
- Telef, B. B. (2013). Psychological well-being scale: Adaptation to Turkish, validity, and reliability study. *Hacettepe University Journal of Education, 28*(28-3), 374-384.
- Topkaya, N., Köksal, Z., & Bayram, S. (2022). The role of cognitive flexibility and self-compassion in predicting well-being in adolescents. *Western Anatolia Journal of Educational Sciences, 13*(1), Article 1. <https://doi.org/10.51460/baebd.1084576>
- Toprak, S. (2020). Farabi's understanding of education. *Young Thinkers Journal, 1*(2).
- Türer, C. (2016). What is (Pragmatist) morality?. *Temaşa Erciyes University Philosophy Department Journal, (5)*, 15-32.
- Urban, W. M. (2023). Values and existence. *Mütefekkir, 10*(20), 587-604.
- Yakut, S., & Yakut, İ. (2018). The relationship between psychological well-being and workplace exclusion among teachers. *Journal of Turkish Studies, 13*(Volume13 Issue18), 1357-1376. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.13883>
- Yılmaz, F., & Yılmaz, F. (2015). The validity and reliability study of the Turkish form of the Moral Identity Scale. *Celal Bayar University Journal of Social Sciences, 13*(4).

